

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felelős szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR.

Kiadja:
A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Epitaphium.

Budapest, szeptember 1.

(v.) Nagy rendet vágott megint a halál a magyar nemzet szellemi termőföldjén: ez a bánatos érzés fakad ma sok magyar ember lelkében. Pedig csak egyetlen kalász hullott le. De ez a kalász fölért egy egész renddel. Holnap már kiviszik a temetőbe azt az érc-koporsót, amelyre a Steindl Imre neve van írva.

Nagy ünnepséggel elföldelik majd ezt a szomorú és csendes embert, akinek immár megszűnt a szomorúsága s aki maga csendességét olyan meghatározó összhanggal temeti bele a sirverem örök csendjébe. Ami mögötte itt marad körünkben, azt ő a magyar nemzet évezredes emlékének szánta, de ravatala mellett illik kimondani, hogy az a hatalmas és ragyogó alkotás emléke marad az ő teremtő lelkének is. Aki az új országházát, a góthika eme nemes és sugárzóan szép remekét építette, arról szeretettel fognak megemlékezni a magyar nemzet legkésőbbi ivadéka is.

Nem volt ő híres férfi. Párba nem vivott soha, parlamenti közbeszólással sohasem keltett sem vihart, sem derültséget. Győztes versenystállót nem tartott, a baccarat-asztalnál se nem nyert, se nem veszített soha milliókat. Hát nem volt híre minálunk.

Nem ünnepelték, nem beszéltek felőle, — s addig tartott benne a boldogság és az életkedv, amíg fényes alkotásába bele tudta rejteni homályos nevét. Beszéli csupán egyszerű beszéltek felőle, egyszerű csupán s ez elég volt arra, hogy a boldogság kiröppenjen szívéből s életkedvét felváltsa a lelki agónia. Addig csak mélységesen komoly volt, azóta lett szomorúvá. Addig csak szófukar volt,

akkor lett némává. Művészetének büszke alkotását megtámadta egy kemény kritika. Az apró hibákon akadt meg a gáncs, a nagy szépségekről a támadás nem emlékezett meg. Csak egy fullánkcsipés volt az egész s mégis kimondhatatlanul fajt az ő érzékeny művész-lelkének. Védekezésre nem nyílt meg ajka; büszke csüggedtséggel szenvedte el nagy fájdalmát. És szó sincs róla, hogy az a kritika ölte légyen meg. Ez a nagy művész szörnyen beteg ember volt s ha felbontják tetemét, a kórbontani látlet kétségtelenül valami nagyon vulgáris halálköt fog megállapítani. S a holttest nem fog beszélni — még a bontó késével benne vágkáló anatómusnak sem — egy sebzett lélek sajnásáról, mely ösmerve a maga szárnyalását és értékét, szinte gögösen tud lemondani minden banális vigaszról s a még banálisabb elégtételről.

Ez a nagy művész kőben álmódott. Álma hatalmas és magasztos volt. Álmódott bájosan tagolt gránit tömegeket, a mikről fenségesen árad ki a csucsíves vonalnak néma muzsikája. Álmódott a sugárzó fenségű palotán finom kőcsipkétet, amely a nehéz masszáknek lenge szegélyt ad, mint amikor báránnyelű libeg a hegyóriások hókoronázta ormán. Álmodta márványoszlopsorok pathetikus összhangját, kupoláorítások kecses domborulatát. Álmodott egy kőből való költeményt, egy épített odát, melynek góthikus versszakai szonór előadásban zengik egy szabadságszerető nemzet évezredes történetének dicsőségét. S ezt odaálmodta a Duna partjára, szemközt a budai hegyekkel, hogy művészlelkének e merész káprázatát ne csupán a kőből formált valóság mutassa, hanem tükröképe is olt ringjon a habok tükrében s hogy a budai hegyormokra e nagyszerű monumentum nemes vonalainak szépsége is átragyogjon, emberadta

visszhang gyanánt az istenalkotta bércék szépségére. Ilyen volt az ő álma. S ezt az álmát meg is valósította. Ott emelkedik a büszke palota, amint a mester ihletett lelke a művész-lelek teremtő álmában meglátta. Apró hibáit gáncsolni talán nem volt igazságtalan. De aki nem tudja észrevenni nagy szépségeit, annak csonka az esztétikai érzéke s az lelki foglyatközással közeledett egy lángelkű művésznek méltó alkotása felé.

A ravatalon nyugvó mester nem hallja már az elismerés e méla szavát. De kihűlt homlokára hadd tegyük le ezt a szerény babérokoszorút. Ha életében fajt neki az a gáncs, amelyet egy esztétikai félreértés sugallott csupán, hadd menjen le tetemével együtt a sirba e koszoru képeben annak a bizonyossága, hogy el fog jönni egy kor, mely a gyönyörű palota testén nem az egyes szeplőket fogja meglátni, hanem az egész alkotásnak büszke vonalharmoniaját és elragadóan nemes összhangját.

S akkorára talán megtisztul a magyar közéletnek ethikai felfogása is; és léssen nemzedék, amelynek drága lesz a mások becsülete s amely nem oszt még muló dicsőséget sem annak, aki csorbítani akarta a mások maradandó dicsőségét.

A nagy építőmesterek pedig, aki a magyar szellem művészi törekvéseinek egyik leg-hatalmasabb és legtisztább lelki apostola volt, ne vessétek felírását a sírkövére. A hárlásabb utókor rójjá majd beléje ezt az epitaphiumot:

— Te nem a jelennek éltél; tiéd hát a jövőnd.

TÁRCA

A hivatlanok.

Elmegyek mellettk szótlanul, csendesen,
Szavukat sem lesem,
S eltűnök a gúnynak ostopattogását.

Csak hogy meg ne lássák
Azt, amit keresnek, azt, amit sejtnek,
Rémlő pillantással hogy meg ne ejtse nek.

Mint ha fájna nékik az én szenvedésem,
Lázás szívverésem,
Hivataln részvétellel szent titkom megtépiék.

Úgy táposnak végig
Csendes búvóhelyre vágyódó lelkemen.
— Én édes titkomat hová kell rejtjenem!

Minek is a mélyből feltörni a vágynak,
Hőfőhér virágnak?
Hivalkodó napfény minék tépegesse?

Rejteket keresve
Elmegyek mellettk szótlanul, csendesen,
Ne tudja meg senki, ki az én kedvesem.

Ne hallja meg senki titkos éjszakákon,
Ha nevét kiáltom
Ki a csendes éjbe, göresösen zokogva;

S álmaim meglöptva
Fájó őrülettel gubbasztok az ágyon,
S ha százszor is mondom: szeretem... imádom!
Aródy Miksa.

A csörgőkigyó.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: Sebő Tivadár.

Hátravettem magam a hintaszékben, szivaromról levstem a hamut, egy nagy füstfelbőt fujtam az ég felé és a következőképp meséltem el bámuló barátomnak a csörgőkigyó történetét:

A dolog nagyon egyszerű. A háziurak mind uzsorások, akik gyönyörrel nézik a mi keserves veritékünket. Egy évig még valahogy fékezni tudják vampir természetüket. De aztán kitor rajtuk s okvetlenül felemelik a házbért. Az én háziuram sem kivétel. Ezért a négy szobáért nyolcszáz forintot fizettem az első esztendőben. A feleségem ezt is soknak mondta, de hát valahogy mégis csak beletörődünk. A falakat kárpitoztattam, a tüdőszobát helyreigazítottam, új kályhák kerültek a szobákba s mindezt a saját költségemen történt. A második év elején a vampir fel akarta emelni a házbért ezerkétszáz forintra. Erre kitor belőlem a düh.

— Ezt a szemérmetlen gazembert megtanítottam! Mondja meg, szóltam a házmesternek, nem fogadom el.

— Akkor tessék tudomásul venni a felmondást.

— Nem veszem tudomásul.

A házmester bámuló szemekkel nézett reám,

majd halkán azt mondta: az nem lehet. Egy forintot nyomtam a markába.

— Csak mondja meg ezt így gazdájának.

Mikor kifelé indult, visszazólitottam:

— Mondja, volna magának holnap délelőtt egy kis ideje?

— Igenis alásan.

— Akkor jöjjen fel féltizenegykor, majd kimegyünk az állatkertbe. Deho visszajövünk.

Másnap kimentem a házmesterrel az állatkertbe. Feleségem kérdezte ugyan, minek megyek oda, de én felelet helyett csak titokzatosan mosolyogtam.

Hosszas bolyongás után végre elhatároztam magam. Az állatkert igazgatójától írói érdemeimre való hivatkozással sikerült hosszas könyörgés és némi alkudozás után egy fiatal csörgőkigyót vennem. Azt mondtam, hogy botra akarom hoztatni.

A kigyót egy üvegfedelű kis ládába zártuk és a házmesterem a bátorság nagyon csekély mértékével a hóna ak vette a ládacsakát s elindultunk hazafelé. Otthon, a lakásom komoly arccal átvettem a ládát a házmesterről és fenyegető állásba helyezkedvén, így szóltam hozzá:

— Látta kinn azt a nagy csörgőkigyót?

Ez itt szintén egy métert nő mindennap. Mondja meg a háziurnak, hogy a felmondást elfogadom, de tudja meg, hogy ezt a kigyót az egyik elsötétített szobában szabadon eresztsem.

— Mari! — kiáltottam a szobálynára, a grekszobából mindent hordjon ki, egy félóra mulva teljesen üres legyen.

Feleségem ijedten nézett reám. Azt hitte, megőrültem. A házmester reszkedett, mint a rezgő nyárfa ezüstszínű levele.

— Majd meglátom, ki mer bemenni ebbe a szobába és ki fogja ezt a lakást kibérelni!

BELFÖLD

A kiegyezési tárgyalások. A magyar és az osztrák kormány között a gazdasági kiegyezés és az autonóm vámtarifák dolgában augusztus 22-én és 23-án folyt tanácskozást akkor, noha mind a két napon reggeltől estig tárgyaltak, tudvalevőleg nem lehetett befejezni. Már akkor megállapították, hogy legközelebb Budapesten folytatják a tárgyalásokat. Mint Bécsből jelentik, *Seidl* Kálmán miniszterelnök Budapestre utaztában néhány órát ott töltött és értekezvén *Koerber* miniszterelnökkel, abban állapodott meg vele, hogy a gazdasági kiegyezésre vonatkozó tárgyalásokat szeptember 5-én, pénteken Budapesten folytatják. E napon délelőtt 9 órakor a magyar miniszterelnökség épületében kezdődik a tárgyalás, melyre dr. *Koerber* és *Seidl* Kálmán miniszterelnökök már esütörtökön este Budapestre érkeznek és amelyben a miniszterelnökökön kívül részt vesznek *Lukács* László és dr. *Báhm-Bauer* k. lovassági pénzügyminiszterek, *Daranyi* Ignác és báró *Giovannelli* földművelési, *Láng* Lajos és báró *Call* kereskedelmi miniszterek, valamint a legutóbbi tanácskozáson szerepelt szakelődök is.

A horvát ellenzék programja. A horvát országgyűlés jogpártja és az Obzor-párt a tavaszszal fuzionált s azóta még nem tudott elkészülni azzal a programmal, melyben az új párt minden árnyalata megnyugodhatnék. Az egyesült ellenzék klubja a minap megbizta *Folnegovic* Ferencet és *Deszencsin* Mariánt az egységes program megszerkesztésével. A program most már állítólag el is készült s csak azért nem teszik közzé, mert még nem járult hozzá a dalmáciai horvát jogpárt, melylyel a zágrábi egyesült ellenzék mindenben karöltve akar eljárni.

A magyar helységnevek. *Brassó*ból jelentik: A magyar helységnevekről szóló törvény nem marad írott malaszt, ahmint azt bizonyos részről hírosztelnai szerették. Mióta *Seidl* Kálmán rendelete megjelent, a törvény lassankint átmege a hétköznapi életbe. *Brassóban* ez az átmenet már megis történt, elég esőndben és észrevétlenül. A városi hatóságok már hetek óta nyomtatványaikon *Kronstadt* helyett mindenütt *Brassó* írnak s a szerdai városi közgyűlésen már megbeszavatták az új és *Brassó* felirású bélyegzőket is. Nyugodtan, minden nagyobb izgalom, vagy keserűség nélkül történt meg a hivatalos *Kronstadt* elpantolása. Még maga a tulzó *Lassel* Jenő is, aki melegen és megilletődéssel beszavattatta *Brassó* egykori német nevét, mérsékelt és tárgyilagos volt interpellációjában, amelyben követeite, hogy a helynevekről szóló törvény csak abban a mértékben vitessék keresztül, amennyire éppen szükséges. Ezt az elnökli *Alesius* Oszkár helyettes polgármester meg is ígérte s ezzel a hivatalos *Kronstadt* még a vitákban is megszűnt létezni.

Ugyancsak a helységnevek egységes használ-

lata érdekében a közös hadügyminiszter a következő körrendeletet boesította ki:

A magyar királyi honvédelmi miniszter értesítése szerint a belügyi magyar királyi miniszter az 1898. évi IV. törvény alapján a következőképpen állapította meg a vármegyék, a törvényhatósági joggal felruházott és rendezett tanácsú városok neveit:

(Itt következnek az összes megyék és városok magyar neveinek felsorolása.)

A parancsnokságok, hatóságok, csapatok és intézetek a magyar hatóságokkal való szolgálati levelezéseiknél tartoznak a vármegyéknek és városoknak az előbb felsorolt, hivatalosan megállapított neveit használni.

Krieghammer, s. k.
lovassági tábornok.

Sokáig küzdöttek a törvény ellen a nemzetiségek: most vége a vitának. A törvény él s Magyarország városainak hivatalosan csak magyar neve van. Akik pedig a kormányt gyanúsították, hogy a meghozott törvényt nem akarja végrehajtani, most talán el fognak némülni. S ez így lesz leghelyesebben. Hogy Magyarországon a városok hivatalos neve magyar: arról nem kell és nem szabad sokat beszélni.

Kossuth Lajos emlékezete. A *függetlenség* és *48-as* párt mai ülésén az elnökli *Tóth* János beszámolt a nagy számban megjelent párttagoknak a Kossuth-ünnep előkészületeiről. Az értekezlet örömmel vette tudomásul, hogy a képviselőház *Apponyi* Albert házelnök intézkedései folytán hivatalosan részt vesz a századik évforduló megünneplésében. *Rátkay* László, a rendező-bizottság elnöke arról referált, hogy a törvényhatóságok egy-kettő kivételével mind megjelennek a budapesti ünnepeken, amelynek így országos jellegű biztosítva van. A párt erre elhatározta, hogy a fővárosi ünnepek minél lényesebb sikere érdekében küldöttségileg érintkezésbe lép a főváros polgármesterével, a Saskörrel és a polgári rendező-bizottsággal. A pártértekezlet bejelentette a meghívást a *ezegledi Kossuth-szobor* e hó 13-ikán végbemenő lelelezési ünnepére, mire elhatározták, hogy a párt ott nagy számmal fogja képviseltetni magát.

KÜLFÖLD

Az olasz király Németországban. Egy olasz diploma, akit *Viktor Emánuel* király kíséretében Berlinben időzött, egy újságíró előtt érdekes nyilatkozatokat tett Ausztria-Magyarországnak Olaszországgal való viszonyáról. Ez a viszony, mondotta a diploma, olyan barátságos, hogy nincsen egyetlen pont sem, melyben Olaszország és az osztrák-magyar monarchia közötti differencia forogna fenn. Abból a körülményből, hogy az olasz király *Ferenc József* királyt

nem látogathatta meg Bécsben, több lap politikai jellegű következtetéseket vont le, melyek azonban éppen nem felelnek meg a valóságnak. Mindenesetre sajnálatos, hogy a látogatás viszonyának kérdését eddig nem sikerült megoldani, de az olaszok méltányolni tudják *Ferenc József* király érzelmeit, csak azt várják el, hogy az ő érzelmeiket se itéljék meg helytelenül. A kereskedelmi szerződés dolgában még nem folytak diplomáciai tárgyalások, hanem csak általános jellegű megbeszélések. Minkét kormány megállapodásra óhajt jutni, de diplomáciai tárgyalásokat csak akkor kezdenek, ha azoknak pozitív alapját megtalálták. A Balkán-kérdés szempontjából sincsenek ellentétek Olaszország és Ausztria-Magyarország között, melyeknek egyetértése a lehető legjobb.

Frankfurt, szeptember 1.

Az olasz király személt tartott huszárrezede előtt, azután résztvett az ezred tisztikara által rendezett diszebedben. Az ezred parancsnoka felköszöntötte a királyt, aki a császárra és az ezredre mondott pohárköszöntővel válaszolt. A király este 9 órakor elutazott.

Racoonig, szeptember 1.

Viktor Emánuel király ma délután 3 óra 58 perckor ideérkezett. A lakosság lelkesen fogadta.

Sándor király Bécsben. Bécs és Belgrád közt egy idő óta tárgyalások folynak a végre, hogy *Sándor* király meglátogassa a bécsi udvart. Bécsben *Sándor* király látogatását feltételhez kötötték. Királyunk azt kívánja ugyanis, hogy *Sándor* király bécsi látogatása előtt keresse föl *Krusedolban* édesapjának, *néhai Milán királynak nyugvóhelyét*. *Sándor* király hajlandó a feltételt teljesíteni és februárban, *Milán* király halálának évfordulóján, meglátogassa édesapja sírját, s aztán Bécsben fog viziélni.

A szultán kegyelme. Holnap üli meg *II. Abdul Hamid* szultán trónralépte napjának évfordulóját. Erre a napra a szultán megiepetést szerzett örmény alattvalóinak. *Ormanian* örmény görögorsági pátriárkhat tagnap a *Jildiz-palotából* értesítették, hogy az örmények ellen tett kivételes rendszabályok megszüntetése tárgyában iradétt boesítottak ki. Egyidejűleg a rendőrmiszter értesítette a pátriárkhatást, hogy a szultán parancsára ezentel nem fog az örmények ellen kivételes rendszabályokat alkalmazni. *Ormanian* ennek következtében visszavonta lemondását. Ma a *Jildiz-palotába* hívták, hogy közöljék vele az iradétt, amelyet holnap, a szultán trónralépesének évfordulója alkalmával tartandó istentisztelet után fog kihirdetni.

Tizenkét millióos konverzió. Az olasz kormány nem kevesebb, mint tizenkét millió líra államadósságot konvertál négy, söt részben öt százalékos papirokról negyedli százalékosra. A hatalmas pénzügyi műveletet, mint Rómából táviratozzák, *Di Broglio*

Azzal fogtam a ládát, bevittem a szobába. A házmaster kirohant, majd néhány perc múlva visszatért:

— A háziur nincs itthon. Csak addig tessék várni a kigyó kieresztésével, míg hazajön. Hátha visszavonja a felmondást.

— Nem várok. Majd adok én annak a vampírnak!

Délután újra ott volt a házmaster:

— A háziur azt izeni, hogy visszavonja a felmondást, ha ezer forintot tetszik fizetni.

— Nem maradok! Még nyolcszáz forintért sem kell ez a lakás, mert esőrgökigyó van benne.

Igy ment ez néhány napig. A házmaster hozott üzeneteket a háziúrtól, én meg mindig kisebb házbért ígértem. Amikor egyszer aztán azzal fenyegetett, hogy feljelent a rendőrségnél, kijelentettem, hogy nem bánom, ha el is zárnak, de a kigyó itt marad. Azt még száz rendőr sem meri megtámadni a sötétben.

A hatodik napon pedig este egy kitömött borjut hoztam haza. Lepedővel volt letakarva és két ember szállította fel a lakásomba nagy titokzatsággal. A szobalányom kiváncsian leskelődött a konyha-ajtóban. Ugy tettem, mintha nem venném észre. Majd rákiáltottam:

— Hallja, Mari, ha el meri mondani valakinek, hát rögtön elküldöm. Különösen a házmaster ne tudjon meg semmit. Megértette?

— De, nagyságos ur, hiszen nem is tudom, mi ez...

— Ez? Egy borju, amelyet holnap délben, ha addig a háziur hatszáz forintért ide nem adja a lakást, megöleték a kigyóval. Az esőrsztülböröstül lenyeli és aztán nyolc évig nem eszik semmit. Es nyolc évig ne közeledjék hozzá, akiknek drága az élete.

Természetes, hogy egy őrizetlen pillanatban kiszökött a szobalányom és az utja egyenesen a házmasterhez vitte, aki még az este tisztelgett

nálam. Amikor az előszobában megjelent, én a belső szobában egyik nagybátyámtól átöröklött tehetséggel hatalmasan bögni kezdtem. A legöregebb borjuk sem emlékeztek ilyen szép bögsérré. A szemközt lakó mézarsos díesérő hangon jegyezte meg:

— Dass muss e Schwere sein... amivel valószínűleg a borju előkelő kivilatását akarta jellemezni. A házmaster az előszobában jajgatni kezdett s fájdalommal egy másútan szakította le a kubátja gömbjait. Azt hitte szegény, hogy már etetem a kigyót és a borju halálbögsései ezek a fájdalmas hangok. Mosolyogva jelentem meg az ajtó küszöbén.

— Ne tessék még odaadni a kigyónak azt a borjut — dadogta.

— Hát mégis elmondta magának azt az a nagyszájú Mari? Majd adok neki! A háziurnak pedig mondja meg, hogy holnap délig várok. Adja ide a lakást hatszáz forint évi bérért tíz esztendőre, különben kihurokkodom és itt hagyom neki a kigyót, amelynek holnap déli tizenkettő után öt perccel odaadom a borjut. Nyolc esztendőig tart, amíg megemésztli: addig nem hal meg éhen. Es holnap délnél tovább nem várhatok. Már két nap óta oly éhes ez a szörnyeteg, hogy egész éjjel nem tudunk aludni, mert folyton esőrg. Hallja?

Felésem a szobában vigan esőrgtetett egy kulcsesómt. A házmaster e hangok hallatára félig ájultan támolygott kifelé. Másnap korán reggel megjelent lakásomban maga a háziur. Elsőrendű borjubögséssel és hatalmas kulcsesőrgtetéssel fogadtam. A hideg veríték ütött ki homlokán az alatt a néhány perc alatt, amíg várt réam az előszobában.

— Ne tessék bolondozni — mondta könyörgőve. Miért akar tönkretenni?

— En, magát? Ellenkezőleg, maga engem!

— No jó, felelte szeliden, nem emelem fel a házbért.

— Most már csakis hatszáz forintért maradok, ha tíz esztendőre szerződést köt velem közjegyző előtt.

— Ezt nem tehetem.

— Hát akkor sajnálom, de kihurokkodom. Hanem a kigyó itt hagyom nyolc évre jóllakottan albérlőnek.

Azzal otthagytam a háziurat.

Délélit tizenegy órakor újra megjelent. Nem mentem ki hozzá, hanem a feleségemet küldtem magam helyett. En benn a szobában a haláláritélt borju utolsó bögséit hallattam és vadul sziszegve esőrgtettem a kulcsokat. A feleségem boesánatot kért, hogy én nem jöhetek ki az előszobába.

— Az uram előkészíti a borjut. Hogy a kigyó könnyebben nyelhesse le, összekötözi a lábait. Azért bög szegénygy. És a kigyó már éri a borju szagát.

— Hát nem bolondozik az ura?

— Nem. Egész komoly az elhatározása.

Erre a háziur fanyar arccal nagyot schajtott:

— Hát akkor menjünk a közjegyzőhöz.

... Felkeltem a hintaszékéről, a szivarvéget a hamutálcára dobtam s így fejeztem be a történetet:

— Látod, barátom, ezért fizetek én csak hatszáz forintot a lakásomért.

— Es a kigyó? — kérdezte barátom.

— Negyedik nap megöglött a ládában. Ehenveszett. Most a botomat disziti. A háziur a multkor kérdezte is, hogy ez annak a kigyónak a bőre-e?

— Nem, — feleltem ártatlan arccal, ez már egy kis kigyó-utóde. Azt visszaadtam az állatkertnek. Sajnálom, mert nagyon szép példány volt, de az ön nyugalma kedvéért tettem...

A háziur halásan szorongatta a kezemet. Igy kell bánni ezekkel a vampirokkal!

pénzügyminiszter már teljesen elkészítette a egy ország, francia és Rothschild-bankokból alakult konzorciummal már az egyezséget meg is kötötte.

HIREK

Sváb Tivadar.

Rózsaszín leveleket küldözgetett haza törődött, galambész édes Anyjának. A faluról, ahova gyógyulni ment, sűrűn jött a posta csupa derűs hírrel. A legutolsójával, a legvigasztalóbbal, a legreménykedőbbel, talán valami sejtelenemlől elkápottan, lázas sietséggel jött hozzánk a csodásan tiszta szemű öreg asszony:

— Jó ujság. Megjön a fiam és hétfőn munkába is áll már.

És hétfőn éppen, a munkánk közepén megállít bennünket a dermedt halál, kezében még a kés, amellyel hűsleges barátunk, vidám és gondtalan pajtásunk élete fonálát olvágta.

A kis Sváb meghalt ma délután. Meghalt komolyan a tréfás kedvű fiu, aki mosolygott és mulatott a sok kórságon, testi bánatmon, amely fiatal életét már esztendő óta emészette. Pajkos évődéssel szokta elhárítani aggodalmaskodó hűségeinek szorgos gondoskodását, sok sűrű kérdését, vidám mulatozást tiltó gyöngöd intelmét és nehéz gyótródestől amíg verejtékezett az arca és vékony válláiba csuklott meggörnyedt tartása, — a szép nagy szemében mosoly ült: az öreg édes Anyjának készült heroikus vizsgatás.

Persze e fiu és ez anya közt a sok esztendő nehéz betegség során olyan kötés támadt, amelynek még neve sincs. Szeretet, aggodás, önfeláldozás, martíromság, türés, napok gondja, éjjek virrasztása, az anyaszem változhatatlan odarögzítése egy beteg gyermek ágyához, támadó hit és temetkező remény az asszony részén, — hála, megindulás, lélekbeli ragaszkodás és imádás a fiún: mind kevés arra, hogy meghatározza a sok érzést, amely e két teremtet ember könnyekkel és fájdalommal telehittet utját a reménytelenség kinjai közepette is virágossá tette.

Nemrégiben történt, hogy az anya megkérdezte egyik bajból lábadozó, másik baj felé remegve közeledő fiát az első virradásor rögtön:

— Hol jártál az éjjel Tivadar.

— Hát elbeszélgettem a fiukkal.

— Ez ném őszinte beszéd Tivadar. Fehér port láttam a cipődon. Fehér kőport. Olyan nincs Pesten. Csak Budán van.

Oh, ez nem por. Ez a fehérség olyan hajszálfinom árnyalat, amit csak anyaszem lát meg.

Szegény Sváb Tivadar, hogy volt hozzá szived, hogy kora elmúlással ilyen gyász borítottál erre az anyára?

Halállal való vívódása utolsó óráiban az élet kegyelmes volt iránta: eleven és nagy értelme világosságát fátyol alá takarta. Eszméletlen költözött az ismeretlen tájk felé és megkímélődött a szörnyű próbától, hogy utolsó tekintetével fel kelljen fognia az örömet temető Anya jajszóba fulladt kinját. Ugy-e szép az élet? A nagy alkonyaton is teremnek ilyes figyelmisségek.

Pedig nem szép az élet. Csunya, rossz és kegyetlen az olyan tükörben, amilyent ez az összeomlás mutat. Szorítottunk szeretettel egy meleg kezét és egy ifjú ember szive, egy gyermeké, szintegy ki tud hűlni, el tud asszani, össze tud fagnyi, akár egy aggastyáné, aki ráér hozzászokni a lassu elalvás gondolatához.

Nekünk, akik e lap közösségében élünk, e fiatal élet elhervadása, e napfényes tehetőség elnőmulása, e sok sikerre biztató pálya derékon szakadása nagy és mondhatatlan

fájdalom. Szerettük, megbecsültük, becéztük majdnem e vig, láztól emésztetten is pajkos kedvű fiut, akinek sulyos betegségében is megvolt az az áldása, amit csak egy nagy isten, a humor adhat, hogy ajaka többet nyílt mosolyra, semmint panaszkodásra. Halálos kórsággal gyöngé testében még nagy tervei is voltak. Darabot akart írni a Rákóczy-korabeli híres cigány, a híres Cinka még híresebb leányáról, Pannáról és szinpadra vinni a nagy hallgatokat, amiken a fejedelem még Rodostón is elmerengett. Irni igazában már nem is akart, nem is tudott. Betegsége végén nyomorult támadás érte: elborult a szép szeme. A szelid nézésű, nagy két szeme. Hát diktált volna. De más parancsolat jött. És elment engedelmesen a halovány Tivadar.

*

Többi társaménál is mélyebb szomorúság nekem e kedves fiu halála azért, mert pályája az enyémekkel összefutott, még mielőtt közös redakcionális földél alatt találkoztunk volna. Három esztendőn át tanítottam nagy, komoly gazdasági iskolában nagy, komoly tudományokra, nemzetgazdaságra, kereskedelmi jogra. Mág se tudom, mire való volt neki minde széles ismeret: neki a poétának. Mert az volt. Tiszta hangú lírikus. Pedig, hogy kipirult, amikor kezébe adtam az érettséget. Jó kis legénykém volt akkor. Hü és ragaszkodó barátom azontul. Ma olyan szegény vagyok, hogy semmi mást nem kívánhatok neki, csak a föld mélyén siri nyugodalmat.

Braun Sándor.

Az utca szegényei.

Élni hagyni mindenkit, akinek megadatott a földi élet kétes boldogsága, gyámolítani a szegényeket és pártfogolni a nyomorultakat, bizonyára emberi kötelesség. Ez a világot megváltó szeretetnek első, nagy alapigazsága, mely előtt meg kell hajolnia minden emberies szívnek és elmének. Ne értse hát senki se félre eme cikk tartalmát s ne higgye, hogy a rosszindulatnak, vagy a megrovásnak csak egy árnyéka is azokat a szegényeket illeti, kik az utca előtt tájrák fel nyomorúságukat, sebeiket s úgy kérnek alalmiznát a társadalomtól. Szegénységet igen kevés ember tett, aki megteszi, az is szánalomraméltó, betegségét nagyon kevés hurcolja a piacra: — szóval, csaknem mindenkinek jár alalmizna, aki kér.

És mégis fel kell szólalnunk az utca szegényei ellen az ő érdekükben. Meg kell kérdeznünk ezt a csillagot, ezerpalotájú várost, hogy miért engedi nyomorultjait az utcákon fetrengeni, miért tűri, hogy anyák két, sőt három batyuba kötött aprósággal hívják ki a szánalmat és könyörületet s kórházba való betegek sebeik mutogatásával állítsák meg a járókelőket.

Ha senki nem veszi oltalmába, a szécséltleneket megszólalni nem lehet. Mindenki úgy él, ahogy tud. De mégis szomorú, szinte megfoghatatlan az a sok meztelenség és nyomorúság az utcán. Elaggott, félméletlen nők, rongyos ruhában, hogy kilátszik a bőrrük, ülnek a paloták alján, apró növendék-lányok önmagukra hagyatva vágnak neki szomorú és sajnálatraméltó életvezetüknek, bének, vakok, nyavalyatörősek az utcán élnek, — és a társadalomnak, az országnak, a városnak nincs ehhez semmi szava, semmi köze.

Várososztétikai szempontból is sajnálatraméltó ez a tény, melyhez hasonlót a szegény Olaszország és a piszkos Kelet mutat fel. Elpalástolására, meggyógyítására módokat talál ni a mi feladatunk, de talán nem hiábavaló, ha rámutatunk a pusztá valóságra. Talán a hivatottak között akad valaki, aki tudja módját az orvoslásnak, talán társaságok, asztaltársulatok, egyesületek zászólószentelés és szögbeverés helyett ezzel foglalkoznak majd és pezsgős bálok és mu-

latságok jótékony jövedelme elburkolja Budapestnek ezt a nyomorúságát.

Vannak szegényházaik, van szegény-alapunk, de úgy látszik minde kevés és elégtelen. Majd késő időnk nemzedékei fognak föltűnni itélkezni és méltán fogják kicsinyesnek, könnyelműnek, erköletelennek tartani azt a generációt, mely százezer koronákkal díjazta futó telivérek dús gazdag tulajdonosait, míg fővárosának utcáin nyomorult és beteg emberek fetrengtek könnyező szemmel, sápadt orcával.

P.

Budapest, szeptember 1.

— BUDAPESTI NAPLO. Augustus 31-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldessük tovább.

— Személyi hírek. Samassa József egri érsek, Szmracsányi szépei püspök látogatására Sobovnikra érkezett és hosszabb ideig marad a püspök vendége. — Gróf Keglevich István, a Nemzeti Színház és az Operaház intendánsa visszakérte a fővárosba. — Dr. Seenes Zsigmond kórházi rendelő főorvos a fővárosba visszatért. — Dr. Herczel Manó udvari tanácsos, egyetemi tanár, kórházi főorvos visszakérte Budapestre és orvosi működését megkezdte. — Dr. Kovács Aladár a budapesti önkéntes mentőegyesület igazgató-főorvosa, ma egy havi szabadságra elutazott a fővárosból.

— A király a tengeri gyakorlaton. A király, mint Pólából táviratozzák, ma délután 1 órakor odaérkezett a tengeri hadgyakorlatokra. Társaságában volt Reiner főherceg is, akivel Laibachban találkozott. Ő felségét az utba eső állomásokon mindenütt lelkesen üdvözölte a lakosság, különösen impozáns fogadtatás volt Laibachban Herculében és Dignanóban. Polában ezekre menő néptömeg várta a királyt. Mikor az udvari vonat a Császárerőd mellett lévő Mária-templom előtt elhaladt, a Bradomante-erőd 33 diszlövést tett, a pályaudvarba érkezésor pedig a kikötő-kastélyból tetek ugyanannyi ágyulövést. Az első lövésre valamennyi erőd kitűzte a lobogót, a kikötő kastély pedig a főlobogót. Az összes hajók nagy lobogócsizt öltöttek. A vonat megérkezésesor valamennyi hajó ágyulövést tett. A vonat a Mária Veléria-park előtt, az Erzsébet-móló közelében állott meg, ahol egy tengerészszázad volt felállítva zenekarral Dragojiov sorhajóhadnagy parancsnoksága alatt.

Az utalódi fogadásra megjelentek: gróf Goëss helytartó, dr. Campitelli tartományfőnök, Flapp püspök, báró Minuttilo kikötői tengerengy és Brusch elmentengernagy kíséretükkel, az összes szolgálatonkivüli tiszték, köztük gróf Montecuceoli, Pott Pál és Konstantin ellentengernagyok, Beschi vezérőrnagy, Bock ezredes hadmérnök főnök, Sarkotic ezredes, a hadi kikötő parancsnokság vezérkari főnöke, Müller ezredes orsz. csendőrpáncsnok, Galeato ezredes helyőrségi parancsnok és a szárazföldi és tengeri csapatok összes tisztjei és hivata nokai. Az ünnepiesen díszített pavilon közelében a mólón helyet foglaltak; Rosetti helytartó tanácsos, Zanetti székes káptalani prépost stb.

A jelentések átvétele után és miután ő felsége az osztrák néphimnusz mellet a díszszázad oróle előtt ellépett, bemutaták neki a fogadásra megjelent előkelőségeket. A király a tartományi főnököt, a püspököt, a katonai méltóságokat, valamint az állami és közséégi hatóságok képviselőit megszólította.

Este a Miramare-yachton udvari ebéd volt, amely után ő felsége cserelot tartott. A Miramare és Pelikán-yachtok délután négy órakor az ágyuk díszlővései között elindultak, hogy Pirano előtt a hajórajhoz csatlakozzanak.

Mielőtt a király beszállt a Miramareba, meghívta báró Spaun tengernagyot és báró Beck vezérkari főnököt, hogy a Miramare-ről nézzék a hadihajógyakorlatokat. Ma éjszaka a torpedók gyakorlatja fog leiolyni, holnap reggel pedig a Romontore magaslattól megkezdődnek a taktikai gyakorlatok és a hadihajók oéllövése.

— Hegedűs Sándor belkeltatása. Hegedűs Sándor volt kereskedelmi miniszter, a dunántúli evangélikus református egyházkerület új főgondnokának a beiktatása szeptember 15-ikén lesz Pápán. Az ünnepélyes beiktatáson a dunamelléki kerület küldöttségileg képviselteti magát.

— Seefried bárók nyaralása. Rósahegyről jelentik, hogy báró Seefried Ottó és neje Augusta bajor hercegnő meghívására Szmracsányi főispán és felesége tegnap odaérkeztek. A vendégeket báró Seefried Ottó saját fogatán vitte nyaralójába. Ebéd után a bárócsalád bemutatott vendégeinek a nyaralót és környékét, majd visszakísérték őket a vasuti állomásra. Kellemes meglepetést kelt Rósahegyen, hogy minden

ünnepi alkalommal, így legutóbb Szent István-napján és a királyi születésnapján a rózsahegy nyaralón két hatalmas nemzeti színű zászlót tűznek ki.

— **Két főherceg Budapesten.** Frigyes főherceg és a toskanai nagyherceg ma délelőtt átutazóban érintették a magyar fővárost. Frigyes főherceg Pécsről jött és a felvidéki hadgyakorlatokra utazott. A keleti pályaudvaron találkozott a toskanai nagyherceggel, aki Gödöllőre utazott néhány napi vadászatra.

— **Az emléktáblától a szoborig.** Drogner közönség tanácsa elhatározta, hogy Reman Ernőnek szobrot emel. Ez a határozat bizonyos tekintetben az idők jele. Reman szobra nemcsak a halhatatlan gondolkodónak és tudósnak emlékéket fogja hirdetni, hanem érdekes és tanulságos jele lesz annak, hogy milyen gyorsan érnek meg az eszmék Franciaországban vagy legalább is annak, hogy milyen gyorsan változik meg ott a főfogás bizonyos dolgokról, melyeket az egyház áttökkel sújt és haszontalannak hisz. Tizenkét évvel ezelőtt csak emléktáblát akartak állítani Renannak. Ez a szándék akkor haragos, szenvedélyes tiltakozásokon és tüntetéseken szenvedett hajótörést. Lehetetlenek tartották akkor, hogy Renannak, aki a férfikorba serdült emberiségnek emberi motívumokkal magyarázta meg Krisztusnak és az apostoloknak életét egy katolikus ország emléket állítson. Franciaország ugyiltszik teljesen felszabadul az alól a gyámság alól, amely alatt lelkiismeretét a klerikális áramlatok tartották, Renannak már nem emléktáblát, de szobrot juttat s a francia ifjúság, ha a nagy költő, tudós és gondolkodó érealakjára fog felfilantani, tudni fogja, hogy az embereket ma már naiv mesékkel nem lehet az üdvösség útjára vezetni. Az az idő pedig, mely az emléktáblától a szoborig elmult, egy egész világ gondolkodásának változását jelzi.

— **Győri küldöttség Darányinál.** Győr város törvényhatósági bizottságának küldöttsége tisztelettel ma délelőtt gróf Laszberg Rudolf főispán és Zechmeister Károly polgármester vezetésével alatt Darányi Ignác földművelésügyi miniszternél, és ányújtotta neki a diszpolgári oklevelet. A vezetőkön kívül a küldöttség tagjai voltak: Dr. Deák Zs., Farkas Mátyás, Hilbert Károly, Hlavás Kornél, Latesz Jakab, Meller Ignác, Menes Ignác, Pereszlényi Gyula, Pokorny Károly, Schichter Lajos és Veörös Boldizsár.

Győr város közönsége nevében Zechmeister polgármester talpraesett beszédben üdvözlötte a minisztert, aki nagyon melegbangu választ adott.

Megköszönte a győri polgárság bizalmát, amely annál becsesebb rá nézve, mert ő a vidéki városoknak ugyis mint miniszter, ugyis mint politikus ugyis mint magyar ember, igen nagy és fontos jelentőséget tulajdonít. Az ipar és kereskedelem fejlesztése, magyarosodás terjesztése körül nevezetes feladatokat teljesítenek a városok. Nagy elismeréssel emlékezik Győr város polgárságának életrevalóságáról, a város fejlődéséről, amelyet ő figyelemmel kísér s amelyről ő nemcsak személyesen is meg fog győződni. Kéri a polgármestert, hogy adja át Győr városa közönségének az ő hazaifias köszönetét s azon való örömeinek kifejezését, hogy Győr városát most már kedves otthonának tekintethi.

A miniszter választ zajos éljenzés követte, mely után a küldöttség minden egyes tagját barátságos megszólítással tüntette ki a miniszter. A küldöttség tagjai délután 2 órakor a miniszter vendégei voltak a Continental-szállóban ebédre, ahol jelen voltak még: Nemeskéri-Kiss Pál államtitkár, Faragó Lipót osztálytanácsos és Győry Loránt titkár.

— **Lord Chaplin Budapesten.** Az az előkelő angol politikus, aki a lópanama ügyében az angol parlamentben interpellált, s az ügy tanulmányozása céljából Magyarországon járt s tegnap egy napot Budapesten is töltött. A lord gróf Festetics Taszilo kíséretében a lóversenyen is kint volt és este elutazott.

— **Tallian Béla szerb renéje.** Tallian Béla képviselőházi alelnöknek Sándor szerb király Takovarend nagykeresztjét adományozta. Tallian Béla, mint ismeretes, utolsó biz. kei. szerb nemzeti egyházi kongresszuson királyi biztosként működött, amidőn Széll Kálmán miniszterelnök intencióinak megelégedlen szakavatott, körültekintő, erélyes de amellett pártatlan és előzékeny módon gyakorolta a király bizalmából reá ruházott állami felügyeleti jogot. Legnagyobb részt az ő érdeme, hogy a kongresszus minden előzetes hangulatcsinálás ellenére a szerb kongresszusok történetében eddig pártatlanul álló tevékenységet fejteti ki.

— **A tolnavármegyei múzeum.** Szegzárdról jelentik, hogy a tolnavármegyei múzeumot ma ünnepiesen megnyitották. A közoktatásügyi minisztert Fraknói Vilmos püspök képviselte. A múzeumi épület 180.000 koronába került és ennek költségéhez a kormány 110.000 koronát adott. A kormány képviselőjét és a vendégeket gróf Széchenyi Sándor fogadta és Vosinsky Mór szegzárdi apátplébános kalauzolta. Beszédet tartottak Vosinsky Mór, Fraknói püspök és Simonsits

Élémér vármegyei főjegyző. A vendégek tiszteletére Vosinsky apátplébánosnál nagy ebéd volt.

— **A tudományegyetem új rektora.** A budapesti tudományegyetem rektorválasztói mai ülésükön egyhangulag dr. Kéty Károly orvostanárt választották meg az egyetem ezévi rektorává. Az új rektor nagyrészt tudományos munkásságának s buzgó humanitárius működésének szép elismerése ez az egyhangú választás. Új méltóságában is méltó diszt ad Kéty tanár érdemes és önzetlen tevékenység az egyetemnek. A rektorválasztás előzményei ismeretesek; az elmúlt tanév végén megejtett rektorválasztás alkalmával tudvalevőleg Ajtay K. Sándor egyetemi tanár lett a rektor. Ajtay a választást azonban nem fogadta el s e tisztségről lemondott. A vallás- és közoktatásügyi miniszter a lemondást elfogadta s ezért újabb rektorválasztás vált szükségessé, melyet ma tartottak meg.

A központi egyetem disztermben délelőtt 11 órakor gyűlést össze a rektorválasztók: dr. Berger Ev. János, Demkó György, Székely István és Kiss János hittudományi, Hercegh Mihály, Antal Gyula, Mariska Vilmos és Király János jogkari, Sobulek Vilmos, Tauffer Vilmos, Liebermann Leó és Bóky János orvoskari, Tan Károly, Gyulai Pál, báró Eötvös Loránd és Ponor Thewrewk Emil bölcsészeti-kari tanárok. A gyűlésen dr. Vécsey Tamás m. kir. udvari tanácsos, a leépő rektor előzőit, míg a jegyzőkönyvet dr. Margitai Antal egyetemi tanácsjegyző vezette. Az előző rektor üdvözlöve a megjelenteket eláldta, hogy az egyetemi szabályok értelmében a folyó 1902/3-ik iskolai évre az orvosi kar tanárai közül lehet rektorválasztani. A rektorválasztók nyomban beadták szavazataikat, melyeknek összeszámolása után kiúnt, hogy az összes szavazatok dr. Kéty Károly nyilvános rendes tanára estek. Vécsey előnk kihirdette az eredményt, melyről dr. Székely István hittudományi kari dékan vezetésével küldött-ség értesítette Kéty tanárt, aki kijelentette, hogy a választást köszönettel elfogadja. Az új rektor már holnap hivatalba lép és ünnepélyes beiktatása szeptember 14-én lesz.

Csurgoi Kéty Károly orvos-doktor, a gyakorlati belgyógyászat rendes tanára, a II. belgyógyászati kóroda igazgatója, a Magyar Tudományos Akadémia tagja, a Magyar Orvosi Könyvtár Társulat alapítója és igazgatója a Kir. M. Természettudományi Társulat örökös és a Budapesti Kir. Orvosegyetel választmányi és alapító tagja, az orvosi kar kórodai bizottságának elnöke a Budapesti Kir. Orvosegyetel volt elnöke, az Országos Orvosszövetség elnöke, a Pesti Szegénygyermekkorház tiszteletbeli főorvosa a Közegészségügyi tanács rendes tagja, a Budapesti Egyetemi Orvostanulmányok Segély- és Onképző-Egyesületének tiszteletbeli és alapító tagja. Nyilvános rendes tanárrá nevezetett ki 1889-ban. Született Csurgon 1839. szeptember 14-én, így jelenleg 63 éves.

— **Elítélt áruló.** Iriestből táviratozva tudósított, hogy Diminich rajzoló, a Stabilimento Technico volt alkalmazottját több hajótörv elárulása miatt 16 havi börtönrre ítélték. A vizsgálat kiderítette, hogy Diminich több készülő hadihajó tervét egy külföldi atásnéknak adta el. Annak idején levelet írt egy bécsi atásnéknak s szűkös anyagi viszonyaira hivatkozva, állást kért tőle. Levelehez több hadihajó tervét mellékelte s azokért 500 forintot kért. Időközben felfedezték Diminich árulását és letartóztatták. Mialatt vizsgálati tozsgában ült, Bécsből pénzös utalványon megküldötte az illető külföldi atásné a kért összeget és levélben megírta Diminichnek, hogy a küldött tervek közül egyik-másik rendkívül fontos és becses. A tárgyaláson az illető külföldi atásné nevét nem említették.

— **Liptómege adóssága.** A felsőmagyarországi vármegyék horribilis summa pénzrel, százezrekkel tartoznak a fővárosnak kórházi ápolás címén. Közül van Liptóvármegye is, amely megse kijelentette, hogy rendes költségvetésének keretében nem képes megfizetni a tartozását. Arra kérte tehát a megye a belügyminisztert, hogy vegye át a tartozást; az országos betegápolási alap terbére. A főváros viszont azt kívánja, hogy a minisztérium közvetlenül utalványozza ki számára a summát. A belügyminiszter ma érkezett leiratban értesíti a két törvényhatóságot, hogy egyik kívánságot sem teljesítheti, de tekintve a főváros közközbizalmának az érdekét, értesítve egyidejűleg Liptóvármegyét, hogy mivel a tartozásnak haladéktalan kiegyenlítését nem mellőzheti — halandó tárgyalást indítani a pénzügyminiszterrel hosszabb lejáratu kölesön kieszközölése végett. Fölhívja ennél fogva a vármegyét, hogy a kölesön összege felől s a törlesztés módjáról azonnal hozzon határozatot. A kölesön felvétele után köleses lesz a vármegye a tartozását közvetlenül a fővárosnál kiegyenlíteni.

— **Krüger emlékiratai.** A transvaali köztársaság utolsó elnöke tudvalevőleg emlékiratban dolgozik. Ez emlékiratok, mint Hagából táviratozást nemcsak a délatrikai háborút fogják felölelni. Krüger meg fogja írni egész élettörténetét és tárgyalni fogja a boerok történetét és az angolok térfoglalását *Majuba óta*. Az emlékirat egyszerre hat nyelven jelenik meg.

— **Tahi Antal halála.** A budapesti művész-kolónián kegyeletes szívvel beszélnek most a derék Tahi Antáról, aki tegnap budai esöndös lakásában, hosszú szenvedés után elhunyt. A megboldogult a festőművészetnek volt hivatott munkása és ha 47 éves korában nagy művészeti mult nem díszíti emléket, jórészt azért van, mert evolt öta betegkedjét és győngye szervezete nem engedte ugy dolgozni, ahogy ambiciójától, tehetgőtől méltán vártuk. Nagy tehetsége már a minta-rajziskolában feltűnt, ahol Székely Bertalan és Greguss János vezetése alatt oly fejlődést mutatott, hogy barátai szép reményeket fűztek pályájához. Aztán rövid ideig Münchenben volt és onnan visszatérve, 1881—85-ig Lotz Károly oldalán folytatta tanulmányait. Egy évét Párisban töltötte és ott *Monkésy* volt mestere, akinek hatása meglátszott később művein. Az 1881. évi zsi tárlaton mutatkozott be a nagyközönségnek a *Szalmaszálító hajó* című képével. Sikerültebb művei még: *A könyvháza; Jó hírek* (a király birtokában). *A gépgyárban* című nagyszabású festményével a kiállítási nagy érmet kapta. *A tót atyafakkal* a párisi szalonban is szerepelt; *1848* című festményét az Országos Képzőművészeti Társulat vásárolta meg. Aquarellej közül nevezetesebbek a Piránói utca és a Piránói dóm, az előbbi a fumei Museo Civico tulajdona. Élete utolsó éveiben a rézkarcolásra adta magát és e téren is öregbítette művészi érdemeit. Nagy szolgálatot tett a magyar művészetnek azzal is, hogy mint a *Studio* budapesti levelezője, e tekintélyes szakfolyóirat révén művésztünk jó hírét emelte a külföld előtt. Csak legutóbb közölte e folyóirat egy szépen megírt dolgozatát a magyar rézkarcolóknak a cikksorozatnak a keretében, amely művészeti ág általános fejlődését mutatta be. Kollegáitól az elhunyt művész az utóbbi években már teljesen elvonult, nehogy betegségével terühkre essék, de azok mindig szeretettel gondoltak rá és most szívbeli sajnálkoznak kora halálán.

— **Harc Garnault és Koch között.** Dr. Garnault, aki tudvalevőleg marhából veit tüdővészbacillusal oltotta be magát, hogy megdöntse dr. Kochnak azt az állítását, hogy a szarvasmarhák tuberkulózis a emberre át nem vihető, az utóbbi időkben sok támadásban részesült német orvosok részéről. Még felületes sarlaúnak is neveztek. Garnault most hosszabb levelet intézett a *Neue Freie Presse*hez, melyben viszont azzal vádolja dr. Kochot a sorok közt, hogy elméletével a német agráriusok szolgálatában áll. Megjegyzi azonkívül, hogy első önbecoltásakor a párisi Pasteur-intézet orvosainak és a bíres dr. Rouxnak tanubizonyossága szerint, melyről jegyzőkönyvet is vettek fel, tényleg tüdővészbacillusal telt marhanyirkot oltott be a barkarjába s nem ártatlan nyirkot, mint ahogy őt gyanusítják. Ennek következményeképp a balkaron már képdötek is az ugynevezett óriás-sejtek. Mivel ez a kísérlete nem járt a kelő eredményre, újában is, nem beoltotta magát, hanem a marha tüdővész nyirkját beültette a barkarjába, melyen a bír alás, mely kísérte dr. Roux szerint nagyon veszedelmes. Dr. Garnault kijelenti, hogy mindaddig nem hagy föl a kísérletezéssel, míg dr. Roux azt nem mondja, hogy most már föltétlenül biztos eredményt értett el, akár oly irányban, hogy dr. Kochnak van igaza, akár olyanban hogy dr. Garnault állítása helyes.

— **Iparos-gyűlés — tüntetéssel.** Verscezők jelentik: A Temesvári Kereskedelmi és Iparkamara a verscezi kiállítás alkalmából délmagyarországi ipartestületi érkezetletet tartott, melyen vagy háromszazan vettek részt. Az érkezetlet Wejter polgármestert díszelnökké választotta. Széll Kálmán miniszterelnököt és Lang Lajos kereskedelemügyi minisztert távirattal üdvözlöttek, mire dr. Horváth János főelénör, Steiner Károly kamarai tag, Chudy Jenő iparhatósági biztos és Protovin Géza kamarai segédtitkár eladásokat tartottak. Délután tolyattatták a közgyűlést s ekkor Stodola börtgyáros (Liptó-Szent-Miklós) gyakorlati előadást tartott. A gyűlés elején az elnök magyar megnyitó beszédében több iparos közbeszélt, hogy németül beszéljen, mert különben ők eltávoznak. Többen ki is vonultak, pedig a közgyűlésen később majdnem kizárólag németül tárgyaltak. A józan gondolkodású iparosok maguk elítélték a tapintatlanságot.

— **Egyetemi élet.** A budapesti tudományegyetemen ma kezdődtek a beiratások. A központi egyetem helyiségeit már kora délelőtt elepte a diákok serege és a háznagy irodában nagy volt a tolongás, mert az új szabályok értelmében a halgatóknak személyesen kell jelentkezniük. A rendes beiratok szeptember 12-én érnek véget. Ugyanokas ma kezdődtek meg a bírások a műegyetemen is, ahol szintén nagy volt a sürgös-forgás.

— **Az Árpád gőzhajó megmentése.** Fiuméből jelentik hogy az Adriához távirat érkezett, mely szerint a Norvegy svéd gőzhajójának sikerült az Árpád hajót megmentenie. Az Árpád sérülése jelentéktelen.

— **Egy halott, aki él.** Eppen három hete egy fumei távirat halála hírére költötte *Winkler Géza* földművelésügyi minisztériumi díjnyel. A *Magyar Távirati Iroda* tudósítója jelentette Fluméból, hogy *Winkler a De la Ville* szállóból eltűnt, podgyászában három levelet találtak s ezekben megírta, hogy amerikai párba állította, ezért a *Mária Terézia* molordó a tengerbe dobja magát. A három levél közül, a jelentés szerint, egy nyitva volt, egy-egy pedig *Bazzumán Gézá*nak és *Péter Kálmán*nak voltak címeze Budapestre. A szállítószemélyzet állítólag rendőri közeg jelenlétében találta meg a leveleket. És most *Winkler Géza* előttünk személyes jelenlétével igazolta, hogy mindebből a hírből egy árva szó sem igaz. Ő augusztus 6-ikán bejelentette a fumei szállóladóban, hogy *Cirkvenzibá* utazik, de semmiféle levelet nem irt s eszéjében sem volt a tengerbe ugrani. Időközben utazgatott s nem olvasta a magyar lapokat, így a halálhíreiről mit sem tudott. Ahogy aztán ma Budapestre érkezett, csodálkozó tekintetekkel találkozott mindenfelé s a földművelésügyi minisztériumban is ezzel köszöntötték:

— **Hogyan?!** Maga itt van? Hiszen maga nem él...

A szegény ember váltig bizonyította, hogy ő bizony él, friss jó egészségben van s rosszkaru mese volt a haláláról szóló hír. A kétségbevonhatatlan előlát azonban mit sem használt. Az igazgató sajnálattal jelentette *Winklernek*, hogy a hivatalát nem foglalhatja el, mert a helye be van töltve. A koholt hír szerencsétlen áldozata most foglalatosság nélkül van. Szörnyű kétségbeesésben elment ma az élettani intézetbe s *dr. Klug* Nándor egyetemi tanárnál jelentkezett, hogy aláveti magát bármilyen tudományos kísérletnek.

— **Ugy is halottnak mondták, hát legalább hadd halljak meg a tudomány javára!** — ezzel támogatta az ajánlkozását.

Klug tanár természetesen visszautasította az ajánlatot. Most a kortáni osztályba készül *Winkler* s itt akarja életét befejezni. A sötét és lehetetlen tervről, úgy hiszik, le fog mondani, mert a földművelésügyi minisztérium iradvezetője bizonyára megkönyörül a szerencsétlen fiatal emberen s visszaadja neki kenyerét, valamint önhitáját kívül vezetni el.

— **Virehov állapota.** Egy berlini táviratunk *Virehov* tanár állapotáról azt jelenti, hogy a beteg tudós meglehetősen gyenge, de azért állapota a *Harzburgból* Berlinbe való utazás következtében nem rosszabbodott, sőt jobb, mint egy héttel ezelőtt volt.

— **Házasság.** *Guttman* Vilmos okleveles jegyző Tolcsváról eljegyezte *Anopfer* Adolf N.-kövesdi körjegyző leányát, *Herminkát*.

— **A beiratkozások.** Ugy kellene lenni, hogy szeptember elseje mindvégig legszebb emléke maradjon az ifjú embernek. Am sajnálatos közoktatásügyi viszonyaink közepette valóságos csatát kell végigharcolni a beiratkozások idején szülőnek protektorak, funak, leányak és iskolaigazgatóknak. Esztendőről-esztendőre megismétlődik ez a miséria. A gimnáziumokban van a legnagyobb baj ott a legkevesebb hely s a bajon alig segítene a budapesti főigazgató, *dr. Erdősi Béla* jóakarója. A főigazgató hivatalosabban ma délelőtt egész sereg szülő szorongott. A főigazgató meghalagatta a kétségbeesett szülő panaszát; akiknek az elemi iskolai bizonyítványuk elégséges vagy gyöngye jó volt, azokat nem is bízatták, hanem küldték a polgári vagy a reáliskolákba. A jeles és kitűnő bizonyítványokat följegyezték és utasították azokba az iskolába, ahol még hely volt, félóra múlva azonban már azzal jöttek vissza a tanulók, hogy nincs hely. Mintegy ötven ilyen kitűnő és jeles bizonyítványú tanuló volt, akiknek hely nem jutott a fővárosi gimnáziumok első osztályaiban. Ezeket előjegyzésbe vették és megnyugtatta a szülőket a főigazgató, hogy a mennyiben gyermekeiknek jó a bizonyítványa és budapesti lakosok, megteszi kérelmük a felsőbb hatóságokhoz az iránt, hogy számukra új osztályt nyissanak. Növeli a bajt, hogy már a lelekezeti gimnáziumok első osztályaiban sincs hely. A községi elemi s polgári iskolákban nagyobb baj nincs, az új szabállyal is megismerkedik már a község. A szülőkt tájékoztatására itt adjuk a középiskolák betölthető helyeiről szóló kimutatást:

Az I. kerületi állami gimnáziumban van hely osztályonként 132, 120, 90, 66, 64, 50 és 44 tanuló számára. — A IV. kerületi kegyesrendi főgimnáziumban beirtak összesen 725 tanulót. — A IV. kerületi zödfalvai leánygimnáziumban beirtak összesen 167 tanuló, a jelenlegzők nagy száma miatt az V. osztály párhuzamosa tesz. Van még hely ebben az iskolában osztályonként: 7, 27, 30, 36, 14, 37, 44 és 48 tanuló számára. — Az V. ker. állami gimnáziumban hely csak a magasabb osztályokban van. — A VI. ker. állami főgimnáziumban hely van osztályonként 160, 110, 110, 110 és 65 tanuló számára. — VII. kerületi *Darcsay-néi* gimnázium-

ban az I. és II. osztályban már nincs hely, a III—VIII. osztályokba fővehető még 276 tanuló. — A VII. kerületi *Damjanich-utcai* gimnáziumban hely van pedig 181, 110 és 110 tanuló számára. — A reáliskolákban mindenütt van még hely, kivált a VI. kerületi állami és a VIII. kerületi községi reáliskolákban. — Holnap a középiskolák II—IV. osztályára irnak be az elemi és polgári iskoláknak pedig II. osztályára lesz a beírás.

— **Halálozás.** A tudományos világ óriási részvéte mellett temették el ma délután *dr. Hajnik Imrét*, a tudós egyetemi tanárt, a Kerepesi-úti temető halottas házából. A temetésen *dr. Wlassics Gyula* közoktatási miniszter, *Tóth Lajos* osztálytanácsos képviselte; képviselve volt továbbá a magyar tudományos akadémia, a magyar történelmi társulat, az egyetem ifjú tanárai pedig valamennyien megjelentek, és sokan jöttek el a tudós tanár tanítványai közül is a temetésre. Az érkeposorsó két oldalán melyet a koszorú egész halmaza borított, az egyetem két pedellusa állott, egyik a rektori, a másik a dékani jogart tartotta. A koporsó körül közvetlenül *Hajnik* gyermekei és közeli rokonsága állott. Az özvegy nem jöhetett el a temetésre, mert nagybetegben lékszik svábhgyi nyaralójában. A szertartást *Rostházy Kálmán* Krisztinavárosi plébános végezte. A sir előtt *dr. Concha Győző* jogkari protokán mondott magasan szárnyaló beszédet.

A magyar tudományban — ugymond — történelmi nevezetességű ösök sorjéként szállt Te a nemzetnek legtavolabb, legmélyebb jogi bányáiba. A bovar önzetlen örömeivel, idegen cölökön nem gondolva, dolgoztál s a kincseket hoztál a napvilágra. Az örök mára az örök tartozás érzetével s annak fölémelő tudásával becsutunk immár el, hogy alkotásaid lényét, termékenyítő erejét nem nyomhatja el a rög, mely porulvívedre hull, nem őt meg a véges idő, mert azok a végtelenné sugarai voltak s örökre lényekedni fognak.

Ezután a koporsót lebecsátották a sírba s bebantolták. A gyászistentisztelet holnap délelőtt 10 órakor lesz az egyetemi templomban.

Súlyos csapás érte *Hieronimi Károlyt*, a szabad-élvárt oszlopos tagját. Testvére *Hieronimi Béla* kuriai bíró augusztus 29-én 62 éves korában meghalt Budapesten. A jogszolgáltatás érdemes halóját tegnap délután temették Üllői-út 95. számú házából. A végső tisztességre *Csaszgyűtek* az elhunyt nagy-számú barátai és tisztelői.

Ma helyezték örök nyugalomra a geszti családi sírholtban *Tisza Lászlót*. A koporsó reggel 1/7 órakor érkezett Nagyszalonára. Abonnan azonnali Geszti szállították és ott *Szabó István* geszti református lelkész megható imája után a sírba tá helyezték. A temetésen jelen voltak *Tisza István* és *Tisza Kálmán* grótok, *Sándor János* főispán, a gyászoló család többi tagjai, *Daranyi Ignác* földművelésügyi miniszter, *Sunyogh Péter*, Binnar megye alispánja, a környékbeli járasok képviselői és nagyszámú község.

Nagy részvét mellett temették el ma délután *Helker* Károly műszaki tanácsost. A gyászoló község sorában ott voltak a földművelésügyi minisztérium műszaki osztályainak, a képviselőház háznyújtó hivatalainak és a folyam mártonkésnek tisztviselői. A temetés: szertartás után, melyet *Kisner* Károly plébános végzett fényes segédlettel, a koporsót a gyászútóra helyezték és megindult a menet a kerepesi-úti temetőbe, hol örök nyugalomra helyezték a főváros által adományozott díszsírhelyen.

— **A seitzthali merénylet** Etesből jelentik: Az a merénylő, aki lovag *Gutmann* Miksa ellen merényletet követelt el, már hosszabb idő óta zaklatta a *Gutmann-éle* bányák igazgatóságát nyugdíjigényeivel. Követelésével, mivel teljesen alaptalanok voltak, ismételtén e utasították. A merénylő cölposzi szerű bór-darabbal kötötte körül a bombát, melyben száznál több golyó volt. Az egyiket a vasuti állomástól háromszáz méternyire egy pék házában falában találták meg. A seitzthali lakosság a szörnyű robbanás hallatára azt hitte, hogy két vonat összeütközött egymással. *Gutmann* lovag, aki fején és combján jelentéktelenül megsérült, azonban folytatta útját *Rottenmann* felé. A merénylet másik áldozata *Szabolta* Ióerdész ma délelőtt meghalt. Özvegyet és négy kiskorú gyermekét hagyott hátra.

— **Nyilatkozat.** Felkéröttünk a következő sorok közlésére:

Barátaimhoz! Az *Aktomány* emberei folytatták ellenem rágalmozásukat. A lovasign elintézés elől félrehúzódtak. Korábbi használatom hozám nem lenne méltó. A sajtóbírárság elé kellett az ügyet vinnem. Tebát oda vittem. Budapest, szeptember 1.

Olay Lajos.

— **A Gotterhalte miatt.** Husz korona pénzberságra íté a nagyszeméni rendőrség egy fiatal embert, amiről egy ötven vendéglőben abucogt mert mondani amikor a cölányok a Gotterhalte játszótták. Kevéssé múlt, hogy a büntetésnél sokkal nagyobb bajt nem esett a temperamentumos fiatal embernek, mert abucogásaira néhány vendég reá roband, de szerencsére a jelenlevő rendőrnek sikerült őt a bakszászok inzultusaitól megvédeni.

— **Egy nazarénus, aki fegyvert fog.** Mi is meglekeltünk arról a ritka esetről, hogy egy szegedi nazarénus katona végre is engedett az okos szónak s a helyett, hogy a maga szép igazságáért örökös fogságra, a börtönben való szenvedésre szánta volna az életét, elfogadta a feléje nyújtott fegyvert. Ritka eset ez, mert a nazarénus hitnek csodálatos ereje van a maga hivoivel szemben. Szuggesztív ez, amelynek hatása alatt a sok egyszerű, naiv ember hőssé válik. Ennek a *Varga* nevű katonának a dolgáról különben ezt írják Szegedről:

Az illető *Varga* nevű midszenti születésű altiszt, mint szakaszvezető vonult be most harmadik, utolsó fegyvergyakorlatára. A bevonult rezervisták körülbelül 600-an voltak, akiket azonnal elküldtek a 46. gyalogezred naggyakorlatára, *Lugos* és *Facset* vidékére. Szegeden maradt a rezervisták közül 20—30 ember mint „Ersatz Kader“ s ide került *Varga* is. Errekes a doigban az, hogy azok a tartalékosok, akik *Vargával* együtt szolgáltak, valóságos rémneséket beszélnek el azokról a kegyetlenkedésekről, melyeket a katonai szolgálatban a nazarénussá vált *Varga* altiszt keze alatt el kellett szenvedniök. A kegyetlen szigorúságu altiszt most nagyon esőndes ember.

Természetesen nagy szenzációnak kellett az ezrednél, amikor bevonuláskor kijelentette, hogy vonakodik a fegyvert megfogni, mert vallása, a nazarénus valás tiltja ezt. A parancsnoki kapitány mindjárt ki is jelentette:

— Olyan katona nekem nem kell, aki nem akar fegyvert fogni.

Hat esztendeje annak — beszélte társainak a nazarénus katona — hogy az Irást olvasgatom, de csak két esztendeje annak, hogy megérttem az Isten igazságát. Ekkor lettem nazarénus. Azelőtt római katolikusk voltam. Az Isten igazságában akarok tovább élni és meghalni.

Mint családi ember vonult be most Egyházaskérről utolsó fegyvergyakorlatára. Annát nagyobb részvétet kellett esie mindenfelé, mert ezzel a 13 napi fegyvergyakorlattal végleg eleget fog tenni katonai kötelezettségének. Tettének következményeire figyelmeztették övták az ellenszégüléstől, mely lev nemcsak magát, hanem családját is végtelen bajokba sodorhatja. Katona-társai is folyton igyekeztek rábírní szándéka megváltoztatására. Hogy mégis előlított szándékától es utóvédre is csak megfogta a fegyvert nazarénus vallása dacára, ebben legelőbb érdeme van *Rauber József* kapitányának, akit mint derék, komoly gondolkosú és legénysége érdekeit szem előtt tartó katonát ismer az egész ezred. Az ezred távollétében a parancsnoki tisztet *Rauber* kapitány teljesíti, kinek hatáskörébe tartozott a nazarénus katona felett való rendelkezés is. Maga elé citáta raporta és figyelmeztette rá, hogy mint jó altisznek mi a kötelessége. Erősen a le kére beszélt a kapitány a kihallgatásnál és hangsúlyozta azt a húséget, melylyel mint családi ember tartozik otthon maradt feleségének és családjának is, kiket macsaks ellenszégülésével szinte tönkre tehet és nyomorba sodorhat.

Rauber kapitány figyelmeztetésének meg is lett a hatása. Huszonnégy órai gondolkozási időt kapott, mikor pedig másnap újra megjelent a rapporton kapitányára előtt, s leítették neki a kérdést, elogadjá-e a fegyvert esőndes megadással válasza:

Elfogadom.

Erre kezébe adtak neki egy *Mannlicher*-puskát, mit a nazarénus katona átvett s a kapitány vezényszavára egypár szabályszerű fegyverfogást csinált vele. Ezzel azután szép békés elintézés nyert a nazarénus altiszt öltöztetését kellő esete és most fegyvergyakorlati alatt éppen úgy teljesíti szolgálati kötelezettségeit mint a többi fegyverben lévő katona.

— **Gázolás.** A külső soroksári-ut és *Köppény-utca* sarkán lévő házban ma a vízvezetési csőveket javították. *Seher* Samu 29 éves kereskedő pincében dolgoztak *Mendi* Ignác 35 éves, *Kunstler* György 25 éves vízvezetési munkások és *Kocsmer* Antal vállalkozó. Egyszerre *Seher* Samu kereskedővel együtt mindannyian összeestek és eszméletüket veszítették. A mentők nyújtottak nekik első segélyt, azután a szent István-kórházba szállították. *Kocsmer* a helyszínen hagytaák a vizsgálat megállapítottá, hogy a pince falában megrepedt a csatorna esőve, amelyből mérges gázok nyomultak ki. A pincében tartózkodó munkások etűl lettek rosszul.

— **Megvadult bika.** *Köry* János és *Varga* István mészároslegények ma este felé a vágóhidről egy bikát akartak elvezetni; a bika azonban megvadult s a *Lónyay-utca*n végig rohanva a *Bakács-utca*ba tért be; ahol is elgázolta *Kiss* János házmeester *Manó* nevű fiát és *Weiss* Adólf munkás négy és fél éves *Janka* nevű leányát. A megvadult bika ezután visszaroant a vágóhidra, ahol leigották. A súlyosan sebesült két kis gyermeket bevitték a *Rókus-kórház*ba.

— **Hajók veszedelme.** *Port-Elisabeth*ből jelenik egy távirat, hogy erős vihar következtében 17 vitorlás hajó hajótűrést szenvedett. Allítólag két gyorsgőzös és több kirakó sarka elsüllyedt.

— **A zágrábi tüntetések.** Zágrábból táviratozzák: Ma este megint nagy néptömeg verődött össze a szerb bank háza előtt. A tüntetők letépték a bank címtábláit, bevették az ablakokat és kigonyolták a rendőrséget. A hatóság katonaságot rendelt ki, amely az utcákat és tereket megszállta. Mialatt a zavargókat a mellékutókba szorították, egy másik csapatnak sikerült a rombolás munkáját a szerb házakon zavartalanul folytatnia. A zavargás majdnem egy óra hosszat tartott, mert rendőr nem mutatkozott. Félült órákor úgy látszott, hogy a rend helyreállt.

— **Az esztorgomi új kórház.** Esztorgomból jelentik a Magyar Távirati Irodának: A székvárosában időző hercegrímás ma áldotta meg a Kolos-közkörház zárókövét, amelyet nagy ünnepély keretében helyeztek az épület falazatába. Az ünnepélyen a belügyminiszter **Chyzer Kornél** miniszteri tanácsos képviselte. Jelen volt a székesfehérvári, a vármegye és a város főldöntésége. A sebesítő osztály műtő termében falasták be a márvány zárókövet, amely mögé elhelyezték az okiratot, miután a zárókövet maga a hercegrímás megszentelte. Azután **Wimmer Imre** polgármester lelkes beszédet intézett a hercegrímás-hoz, aki erre, mint a kórház védőnéke megtette az elsőkalapásítást, mondván: „Követem azt, aki engem küldött, mert ha nincs bennem szeretet, akkor semmi sem vagyok.” Azután **Chyzer Kornél** miniszteri tanácsos tette meg a belügyminiszter nevében a második kalapásítást. Délben a primási palotában ebéd volt. A város lobogódszt öltött.

A pavillonrendszerben épült, száz ágyra berendezett kórházat **ij. Bobula János** tervezte s az ő művezése alatt is épült föl a higiénia legmodernebb követelményei szerint. A nyolc pavillontól álló telep építési költsége mindössze 300 000 koronára rúgnak. Az ünnep résztvevői között **Chyzer Kornél** miniszteri tanácsos behatóan megnézték a mintaszerű kórházat és a legnagyobb elismerésüket fejezték ki a tervező építészeknek.

— **Daurignac klasszony esküvéje.** Ez az esküvő rendőri asszisztencia mellett történt meg, ámbr a menyasszony nem volt az a híres Daurignac-hölgy, akit Humbertinával, a testvérével anyit emlegettek a száz milliós lopásban. A menyasszony csak unokahuga Humbertinának, leánya Daurignac Emilinek. Már a nagy botrány kifakadásának idején menyasszonya volt egy Piquet nevű biztosító-hivatásnoknak, aki minden botrány ellenére hű maradt adott szavához. Az esküvőt a legnagyobb titokban akarták tartani, de a cselédek mégis kifecsegték az idejét, s az esküvő híre elterjedt a szomszédságban. Minden kellemetlenség megelőzésére azért a rendőrség kiküldötte néhány emberét, akik már a harmadik kocsiában követték a házassálandókat. Az elsőt ült a menyasszony az anyjával és a nagyanyjával, Humbert miniszter özvegyével, a másodikban a vőlegény a szülei.

— **Mérénylet a versenyllovak ellen.** A bookmakereket egy Blain nevezetű párisi kollegájuk ki akarta tanítani arra, hogy hogyan biztos a nyereség. Az iskola azonban nem igen áll erkölcsi alapokon, annyira nem, hogy Blain urnak meggyűlik a baja a bírósággal is miatta. Az eset az, hogy a Bois de Boulogneban dolgozó munkások rájöttek arra, hogy azon a téren, amelyen a futás előtt összegyűjtik a versenyllovakat, valaki vasszegekkel kiveret deszkákat helyeztet el. Bizonyára az volt a célja, hogy a lovak megbeseztek magukat. Ilyenformán akarta megkorrigálni a játékokat a versenymezőn. A deszkás embert elfogták s a vallomásából kiséült, hogy a turpisságot egy Blain nevű bookmaker eszelte ki s az volt a célja, hogy különösen a jól megfogadott favoritlovakat lehetetlenné tegye. Annál feltűnőbb a dolog, mert Blaint városszerzte nagyon gazdag embernek tartják.

— **Hamisított bankjegyek.** Alig kerültek forgalomba az Osztrák-Magyar Bank új tíz koronás bankjegyei már is hamisítják és megkísérik a hamisítványok forgalomba hozatalát, még pedig, amint látszik, elég sikerrel, legalább erre vall az, hogy gyakran fordulnak elő ily hamisítványok, melyek elég figyelmesnek is mondhatók. Csak a kemény, erősen szakmározott és így fényes papír az, amely a hamisítványokon feltűnik. A fényképezési uton készült hamis bankjegyek megannyian a német oldalon 1292 sorozatszámmal a magyar oldalon pedig 080028 számmal vannak ellátva.

— **Bobbanás a víz alatt.** **Cherbourg**-ból jelentik, hogy egy tenger alatt járó hajón ma reggel robbanás történt, melyet az akkumulátorokban fejlődött gázak villamos érintkezése okozott. Szombatn ugyanis az akkumulátorok töltése után megfőledkeztek a szelöztetőről. Egy matróz aróán és kezén súlyosan megbesebült. Részletesebb jelentés még nem érkezett.

— **Életunt vasúti hivatalnok.** **Szeged**-ről táviratozzák, hogy **Brandenburg** József vasúti hivatalnok mellbe lötte magát és most halálán van. **Temesváry**

Géza rendőrkapitány megjelent Brandenburgnál, hogy megtudja tőle öngyilkosságának okát, de az minden felvilágosítást megtagadott.

— **Tüntető asztalosmunkások.** A zágrábi asztalosok sztrájkja a fővárosban is zajos és véres eseményeknek volt szülőke. Pár nap óta egy zágrábi ügynök tartózkodik Budapesten és munkásokat toboroz a sztrájkolók helyébe. Talált is 33 munkást, akik hajlandók voltak lemenni Zágrába s ezekkel ma délben akarta megkötni a szerződést a munkaközvetítő intézetben. De megdudták ezt az asztalosmunkások és az asztalosszervezet részéről **Weiner Jakob** és **Pelcédér** Ágoston megjelentek az intézetben, ahol egy kis szóváltásuk támadt **Létay** miniszteri tanácsossal. Ennek lecsendesülése után a miniszteri tanácsos kijelentette a munkások előtt, hogy Zágrábban sztrájk van s az odavaló munkások részéről esetleg kellemetlen ségnek lesznek kitéve. Erre huzsonhat munkás visszavonult s csak tizenkettőt mutatkozott hajlandónak az elutazásra. Ennek a 12 munkásnak este 7 1/2-kor kellett volna elutazni Zágrába. Ámde este nyolc óra tájban mintegy száz asztalosmunkás jelent meg a keleti pályaudvar előtt, hogy társaik elutazását megakadályozzák. A rendőrség megsejtette, hogy az asztalosmunkások mire készülnek és nagy apparátussal vonult ki a készülő tüntelést megakadályozására. Mikor a munkások gyülekezni kezdtek a pályaudvaron, a rendőrök többet felismertek közülük s igazolásra szólították föl őket. A munkások megtagadták az igazolást, mire a detektívek többeket letartóztattak közülük. Ezek között volt **Weiner Jakob** is, a szociáldemokrata párt titkára, akit minden ellenkezése dacára is bevették a VII-ik kerületi kapitányságra. Körülbelül 30–40 munkás ennek dacára is bejutott a peronra s megrobtanták az ott eszortoson álló 12 munkást, akik a vonatra várakoztak. Nagy kavardós támadt erre a peronon. A támadó csoport botokkal ütötte-verte a vonatra várakozó munkásokat s irtózatosan elverte őket. Két munkásnak a fejét törték be, egyet a sinék közé dobta az indulni készülő vonat kerekéi alá, a többieket pedig a földre pereték és összerugdosták. Az óriási zajra és lármára berohanak a rendőrök, akik a kegyetlenül elvert 12 munkást kiszabadították, a támadók közül pedig huszat letartóztatták s a VII-ik kerületi kapitányságra vitték.

— **A Pelée-hegy pusztítása.** **Port-Castries**-ből táviratozzák: A **Corona** angol gőzös tegnap este Port de Franceból azzal a hírrrel érkezett ide, hogy szombatn este a **Pelée-hegy iszonyuan kitört.** Port de France északi részéből jött emberek azt jelentették, hogy **Monna-Rouge** jalu teljesen elpusztult, **Le Carbet** falut pedig valóságos élő-pörte az árvíz. Allítólag mintegy 200 ember vesztette életét.

— **Tolvaj magántitkár.** Egy hamburgi konzulátus magántitkára, **Roith** Gusztáv egy magyar születésű fiatal ember, mint Hamburgból táviratozzák, álkulescal felnyitotta főnökének szekrényeit és azokat kifosztva, feleségével együtt megszökött. A szekrényekből 50.000 márkányi osztrák és magyar értékpapir, továbbá nagy összegű készpénz és egy bélyeggyűjtemény hiányzik, amelyet gazdája 150.000 márkára becsült. A hamburgi rendőrség azt hiszi, hogy a tolvaj magántitkár Magyarország felé vette útját, mert feleségének rokoniak ott laknak.

— **Gyilkosság az Orozy-uton.** A kőbányai-uton lévő Ganz-féle waggon-gyár lengyel munkásai ma este a gyár kintjában mulattak, ahol — miután előbb alaposan leitták magukat — összeverekedtek. A kantinos erre kidobta őket, de a munkások az Orozy-ut 34-ik számú ház előtt folytatták a verekedést. Eleinte csak botok és esernyők működtek, majd előkerültek a kések is és olyan alapos kis csata támadt ott, amelynek halottja és sebesülte is volt. **Biniszký** Szaniszló közörszűnek a szívet járta át egy élesre íent kés s a szegény ember szűnyvet halt. **Ossu** Márton napszamos pedig életveszélyesen megbesebült. Mikor a verekedők látták, hogy a két ember összeesik, menekülésre fogták a dolgot. A nagy zajra és lármára egész sereg ember gyűlt egybe az Orozy-ut 34-ik számú ház elő s üldözni kezdtek a menekülőket. Egyet sikerült elogni közülük s ez **Vojnata** Jakab huki, oroszországi születésű napszamos, aki a Dugonics-utca 3-ik számú házában lakik. Többen azt állítják, hogy ő szurta le a két embert, ő azonban tagadja a dolgot. A rendőrök letartóztatták s kihallgatása még a késő éjjeli órákban is folyik.

— **Bentőri hírek.** **Leonardi** Dominiko trentai születésű 57 éves napszamos az ujlaki téglagyár őbudai telepén leestett egy tíz méteres partiszérlő s, úgy összezsuzta magát, hogy meghalt. — **Molnár** László asztaloslegény **László** nevű négy éves fia tegnap egy tutajról a Dunába esett s odavesztett. — Az éjszaka néhány napszamos összeverekedett a **Lovag** utca 10-ik számú kocsmbában. Verekedés közben **Baross** Pál 23 éves napszamos raktak meg legjobban, kinek arát több helyen összeharapdálták. A mentők a Rókusba vitték. — Ma délelőtt az Erzsébet-királynőt ut mellett egy 23–20 évesnek látszó férfi a vonat elő

ugrott. A kerekék a derekán a szó szoros értelmében ketteszítették a szerenostlent. Holtestét a törvény-széki orvostani intézetbe vitték.

— **Cigányzene a Telefon Hírmondóban.** Ma este nyolc órákor megszólal a Telefon Hírmondó rádiója és egész tizenegy óráig kellemes szórakozást találhatnak azon előfizetők, kik az estét otthon töltik, mert a rádióval utáni pompás cigányzenika hallható a nagyúton keresztül. Ezen zenévitelt az Emke-kávéházból történik, hol Dankó fiának kitűnő bandája játszik. Az egyes zeneszámok kezdetére rádió-jellel hívja fel az előfizetők figyelmét a Telefon Hírmondó.

(x) **A Carré oirkusában** ma este rendkívüli fényes díszelőadást tartanak, mely tisztelet-estélye lesz **Carré** Oszkár igazgatónak. Ez alkalommal az igazgató gazdag műsorának válogatott számaait fogja bemutatni. Miután pedig szerdán, szeptember 3-án lesz az idejében az utolsó előadás, remélhető, hogy a oirkusz minden zuga megéltik érdekelőkkel **Carré** Oszkár igazgatót, aki a lefolyt idején alatt mindig csak arra törekedett, hogy a közönség elismerését minden tekintetben kiérdemelve.

(x) **Menyasszonyi felhőnemű kelengyék,** melyek helybeli úri családok rendelkezése mühelyemben készültek, a nagyérdemű hölgyközönség szives tájékozására helyiségekben megtekinthetők **Fehér József** IV. Váci-utca 23. sz. I. emelet.

Steindl Imre.

1839—1902.

Budapest, szeptember 1.

A pogánykori mithos bosszúálló lelkeinek szárnya suhogását érezte maga körül mindenki, mikor a drót világszerte híret vitte az angol király betegségeinek, mely megakadályozta, hogy fejére tehesse a koronát. A tragédiák között is a legnagyobbakból való, akkor vesztini el a bért, amikor már kiosztásra kerül, akkor semmisülni meg, amikor a dicsőségét élvezhetnének. Az erinisek ugyane szívetreszkettöz borzongatását érezhette magán keresztül futni minden magyar ember, mikor a Steindl mester váratlan haláláról értesült. Csak napok választanak már el tőle s megynilnak az ország új házának nagyogó kapui, fényes sokaság ünnepnapul fogja első ízben megtölteni a pompás csarnokokat, a magyar nemzet ezeréves fennmaradásának nagy emlékházát s az, akire e napon a legképratosabb fény ragyogna, aki a földi dicsőség legjogosabb mámorától részegedhetnék meg: akorra egy sötét sirbölt néma lakója lesz s nem lesz magasztalás, melyet megérezne, nem lesz dicsőség, mely életre keltené. Egész életén át kogyes volt a jó sors Steindl mesterhez, csak hogy annál kegyetlenebb legyen a csapás, melylyel a koronát kezéből kiütötte.

Husz esztendejénél több, hogy az országház építését a parlament elhatározta. Mióta Steindl a megbízást kapta, egész életét a nagyszabású, messze századokra szóló műemlék megalkotásának szentelte. Eredeti koncepcióját, melylyel a pályadíjat megnyerte, újra meg újra átdolgozta. Nem csupán a szűri kívánalmaihoz alkalmazkodva, hanem ahogy az ő lassan vajudó, részletekbe mélyedő képzeletének félénken haladó röpte a megkapott témát mind erősebben kifomálta.

A világtól való elvonultságában, embereket kerülő szőlőn egyedülvalóságában, a mindennapi élet nyársalgórisas fellogásában és folytatásában a Steindl mester egyszerű, szinte jelentéktelen külseje alig árulta el a teremő művész nagy tehetségét. Élete külső nyilatkozásában mindvégig az a nyugodtletkü nyársalgóris maradt, akinek született, s csak mély pillantásu tekintete, nemes, nagy homloka árulták el, hogy e tekintet befelé van fordítva s nagy lelki ideát kisugárzása, s hogy a nagy homlok alatt nagy ideák forrnak s készülnek kialakulásra.

A nagy tragédia azonban nemcsak halálában jelentkezik. Igazában egész élete a szerenese apró kényeztetéseiben s végzetes katasztróráiban váltakozott. Jómódú szülők gyermeke volt, aki gondatlanul végezhetett iskoláit, tehetsége hamar elismeréshez jutott és oly korszakban élt, amikor szükség volt rá s módjában volt képességeit érvényesíteni. Tehetségének ereje inkább receptív irányu volt s éppen bátoratlanságánál fogva nem mert járatlan utakra tévedni s új ösvényeket nyitni. Az ő korában azonban ezt nem is kívánták, nemcsak nálunk, egész Európában sehol. Egész Európa a régi nagy stílusok új átélésében kéjelgett s a kifomált nagy hagyományoktól senki sem mert s nem is akart eltérni.

Mikor Steindl mester az új Magyarország építőművészetének legnagyobb feladatára megbízást kapott, mindenki megegyezett abban, hogy a feladatot csakis az architektúra legfenségesebb formájában, a görkában lehet megoldani. Csak akik a görkát német stílnak nézték, azok tiltakoztak — politikai szempontból — a germanizálás ellen.

Nemcsak akkor, a feladatot ilyen alapon ma sem tudná senki úgy megoldani, mint Steindl mester. Mal építőművészeink között szinte senki, aki a régi nagy stílek, különösen a gótika tanulmányozásába úgy belemélyedt volna, mint ő. Mindenki tisztában van vele, hogy a századok mesterei a maguk korának művészetét apró részleteiben is annyira kidolgozták, tökéletesítették, hogy a konstruktív nagy vonalakban változtatni, alakítani, újítani való alig maradt. Az épület célja, a rendelkezésre álló viszonyok még több változatot hozhatnak a koncepcióba, mint a művész teremtő egyénisége. Nem most van az ideje bírálót mondani az új országházról, de hogy Steindl mesternek sikerült a megtervezett formák között is a sablontól eltérnie, a maga egyéniségének benne kifejezést adnia: az mindenkorra örök és nagy dicsősége marad. Amint Steindl mester ezt az épületet gondolta: a merész kupolával összekapcsolt és egyesített két hatalmas homlokzat, egy testnek két egybetartozó tagozata, az mindenkorra megmarad a Steindl mester gondolatának. Körülbelül egy időben épült a mi parlamentünkkel a bécsi székhöz is, szintén gót stílusban, úgy, ahogy már száz más azelőtt megépítette, a miénk úgy, ahogy azelőtt még senki.

Steindl mesternek ez volt a nagy tehetsége. Adott egységekből új kombinációt megteremtteni. És ebben érte utól a végzte is. Elétének szerencséséhez hozzátartozott, hogy amit képzelete megalkotott, meglassa kőben örök időre fölépítve: de nagy szerencsétlenségéhez tartozott viszont az, hogy meg kellett érnie a gondolat bukását vagy legalább erős megingását, amelyben élt és amelyben képzelete mozgott.

Mikor néhány hó előtt a már kész munkán avatatlannal kézzel, érzéketlen lélekkel végigpaskoltak, a művész fölényes mosolylyal, szelíd gúnynyal háritotta el a magáról a hozzá nem értő köztökdést, de élénken megérezte azt a vihart, mely a művészet világában körülötte susstorgott s villámának cikázását előre küldötte. Az a vihar, érezte, sok-sok nemes régiséget lesz ledöntendő. Mellette, alatta új nemzedék támadt, új eszmékkel, melyeket ő nem tudott, új gondolatokkal, melyeket ő nem akart megérteni. Az a vihar annak a szelét küldötte előre, hogy támadni fog egy új művészet, mely más lesz, mint a régi s más nyomokon fog a réginél is nagyobb dolgokat teremteni. S az ő életének legnagyobb katasztrófája ez volt.

Lehet, hogy ő utána nem fogna többet gót stíli épületeket emelni, de az övé, a legutolsó, mindenkor nagy példája marad ennek a nagy izlésnek. Ez pedig megmarad a mi dicsőségünknek is, magyar dicsőségnek, mely a Steindl Imre magyar lelkében fogamzott meg.

S. K.

Tegnap délután hunyt el hirtelen Steindl Imre a svábhegyi nyaralójában. Régóta betegeskedett már, de a hozzátartozói abban bíztak, hogy szervezete győzedelmeskedik a baján. Az elhunyt életrajzát itt adjuk:

Steindl Imre 1830. október 29-ikén született Budapesten. Atyja tekintélyes ékszerész volt, aki gyermekeit igaz magyarokká nevelte, ami akkorajt Pesten ritkaságszámba ment. Steindl az elemi és középiskolát Pesten, a műegyetemet Budán végezte. 1859-ben a bécsi képművészeti akadémián folytatta tanulmányait, honnan ugyanazon év végén már a budai műegyetemre hívták meg tanársegédnek. 1869-ben Budán a Műegyetemen mint helyettes tanár működött, a következő évben ő felsőbb középkori építést szerkesztani és műtörténelmi tanszékére nyilvános rendes tanárnak nevezte ki. Tagja volt az országos képművészeti tanácsnak, a műemlékek országos bizottságának és a budapesti közmunkák tanácsának. Steindl érdemeit az angolok is elismerték. 1896-ben a *The Royal Institute of British Architects* tiszteletbeli és levelező tagjának, a Magyar Tudományos Akadémia pedig 1898-ban levelező-tagjának választotta meg. 1900-ban a király a *pro litteris et artibus* arany éremmel jutalmazta a mestert. Alkotásai közül kiemelendők: a budai Kereskedelmi és Iparbank háza, Agoraszó Miklós budapesti, a Lyka-család budapesti bérháza, Rakovszky Géza kosoczi kastélya, gróf Gyulay Sámuel mauzóleuma, a budapesti állatorvosi akadémia, a királyi József-műgyegetem, az új városbáza, a VII. kerületi érsekebevárosi katolikus templom, a debreczeni Bikaszálloda. Ő restaurálta Vajda-Hunyad várát, a máriaiúti és iglói templomokat, a kassai székesegyházat és a birtfai Szt.-Egyed templomot. De működésének koronája a budapesti új országház hatalmas épülete.

A műgyegetem tanácsa ma délelőtt rendkívüli ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy a ravatalozás céljaira átengedik a műgyegetem elősarnokát. A temetésen, mely holnap, kedden délután négy órakor lesz a nevezett helyről, a műgyegetem tanári kara testületileg vesz részt és koszorút helyez az elhunyt ravatalára. A műgyegetem tanácsa külön gyászjelentést adott ki. A búcsuzót beszédet Rados Gusztáv építészeti szakosztályi dékán tartja.

Látogatás Mattasich Gézánál.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Bécs, szeptember 1.

„... Igenis, emlékszem önre és kérem, látogasson meg ma délután két órakor. Ez nagyon elhatározásom ellen van, mert a legnagyobb kíméletre van szükségem, de szívesen fogom látni, mert örömmel gondolok önre vissza. Előre örülök önnek, nem mint újságírónak, hanem mint régi ismerősnek, hiszen olyan pillanatot idéz emlékezetembe vissza, amikor boldogabb voltam, mint ma... Viziontlátásra!

Mattasich Géza.”

Ezeket a sorokat hozta levelemre válaszul a *Hotel Wandl* szobalánya Mattasich Gézától, akinek szobája alig néhány lépésnyire van az enyémtől.

Az ő utolsó boldog tavaszának emlékét idézte neki fel az én nevem; azóta négy tavasz, egészen más négy tavasz virult el, amelynek virágait nem látta. 1898 április 29-ikén a *Budapesti Napló* megbízásából kerestem föl a horvátországi Lobarban a szőke hercegasszonyt és lovagját. Tavasz volt körülöttük és bennök. A gyümölcsfalvirágos Zagória illattal, szabadsággal és nap-sugárral vette őket körül, a régi Kogelievich-kastély boltívei alatt bájos nő kacagás hangzott fel és a szőke hercegasszony, fején fehérzalagos Girardi-kalappal, nyaka körül fehér toll-boával, fehérkeztyűs kézzel tépte a latori orgonavirágokat. Április 29-ikén voltam náluk, — egy hét múlva mindakettő fogoly volt.

És most, csaknem ötödik év múlva, ismét látom az egykori fess ulánus-főhadnagyot, három napra rá, hogy szabadságát visszanyerte. Láttam idilljének utolsó boldogságát és most ismét találkozom vele az új élet hajnalán; mely tragédia Lobar és a *Hotel Wandl* között!

Mikor szobájába beléptem, élelem sietett, megragadta kezemet, aztán mélyen megrendülve székébe hanyatlott és sokáig nem szóló semmit. Alig változott meg és mégis egészen más, mint akkor. Szikár, magas, karcsu termete nem hajlott meg, angol bajsa, rövidre nyírt hajviselete a régi, de barna haja és sötét bajsa fakón szőke lett. Szemelláthatólag kinozza az idegesség. Minden mozdulata merő elegancia és elárulja a lovas-tiszt-világfiát, aki civilben angol ur. Vártam, míg ő megszóla.

— Megbocsásson, — szóló végre — különben nem vagyok szentimentális. Nem siratom magamat és nem hagyom magam megsírni. De ön az első ember, aki az én régi boldog világomból elem lép. Furcsa, több mint négy éve — és mintha csak nemrég találkoztunk volna Lobarban! — És most már teljes nyugalommal ekként folytatta: — Emlékezem, hogy ön akkor figyelmeztetett valami közeledő veszélyre, magam is tudtam, hogy fenyeget valami, de arra, ami aztán történt, még álmomban se voltam elkészülve.

— Latori látogatásomról annak idején lapunkba tudósítást és tárcát írtam és az illető lapszámokat elküldtem az ön címére; megkapták-e még?

— Igen és a fenséges asszony, akit annyira gyaláztak a külföldi és osztrák lapok, nagyon örült, hogy magyar lapban ilyen lojális sorok jelentek meg. Nagyon büszke rá, hogy a nagy palatinus unokája. Az ön két cikkét báró *Fiedler* olvasta fel a fenséges asszonynak... Néhány nap múlva aztán mind a ketten elvesztettük szabadságunkat...

— Az ön letartóztatásának körülményeiről mindenféle kalandos hír járta be a világot; hogyan történt tulajdonképpen?

— Ekként: május nyolcadikán Zágrábba mentünk, miután másnap délelőtt superparbitráls véget az orvos előtt kellett megjelenem. Május kilencedikén gyöngékedtem és magamhoz kergettem az orvost a Pukner-szállodába. Kigombolt ingmellel álltam az orvos előtt, amikor egyszerre berohan *Frans* őrnagy és elkiáltja magát: A császár nevében letartóztatom! Abban a pillanatban már lefogott két markos pribék, feltűrt ingujjal és gallér nélkül, nem katonák, ami egészen szabályellenes, — és én mozdulni se tudtam. Vittek.

— Elbucszhatott a fenséges asszonytól?

— Nem, — felelt halkán, maga elé me-

redve *Mattasich*. Majd melegen kitörő őszinteséggel és mély meghatottsággal hozzátette: — Oh, a fenséges asszony sokkalta többet szenvedett és szenved, mint én és beláthatatlan, hogy mikor ér véget az ő gyötrelme. A magam sorsa tulajdonképpen sohase bántott igazán...

— A vizsgálati fogságban hogyan bántak önnel?

— Emberségesen. Rendes, tiszta, jó vizsgálati cellában voltam, ahol a magam költségén részesültem ellátásban.

— Tudta, hogy mi történt a fenséges asszonnyal?

— Nem, — felelt ismét nagyon halk, bánatos hangon és lesütött szemmel *Mattasich*, mint mindig, valahányszor a hercegasszonyról van szó.

— Mikor hozták az ítéletet?

— Az ítéletet december 23-án hozták, de 31-én, Szilveszter-estéjén publikálták előttem. Este hat órakor. Egészen nyugodt voltam és biztos felmentésre számítottam. Egyszerre hallom; hat év... Ismét egészen nyugodt maradtam, csak előre hajoltam, fülemhez nyulva, hogy jobban halljak és mintha nem is rólam lenne szó, megfigyeltem, milyen halvány *Karapancsa* auditor, aki az ítéletet felolvasta és milyen megrendült a bíróság minden egyes tagja. Aztán felkísértek a cellába, ahol szinte nevetve mondtam a profosznak: Hallotta, hat év? Le kellett vonnom a paradé-egyenruhát, utoljára volt rajtam uniformis, — és szerencsére volt nálam polgári ruha. Egy óra múlva már Möllersdorfbá szállítottak. A mióta feyház ez a feyház, még nem történt meg, hogy újév napján új foglyot szállítottak volna be. Velem megtették. És hetkor két katonatiszt, egy szakaszvezető és két baka kíséretében a zágrábi pályaházba szállítottak. A peron egészen üres volt. Senkise látott. Beszálltunk egy előre kibérelt waggonba. Mikor a vonat megindult, kiűn egyszerre esni kezdett a hó. Az első hó. Egész éjjel szivaroztam. Ott életem meg az új évfordulót. Tulajdonképpen nyugodt voltam, de egyszerre csak olyasmit éreztem, hogy ki kell ugranom az ablakon. De aztán magamhoz tértem. Részen nem hittem a dolgok valóságát, majd pedig úgy éreztem, hogy kötelességem élni, hogy ez nem maradhat így és mindennek ki kell derülnie. Így virrasztottam át az éjszakát. Reggel nyolekor, — milyen újév! — érkezünk *Guntramsdorfbá*, ahol átadtak a müllersdorfi feyház profoszáának és egy altisztjének. És csak itt éreztem először, hogy minden másként van, hogy új világ vár, hogy már nem vagyok az a főhadnagy ur, aki tegnap voltam. A dolog úgy történt, hogy az engem kísérő századossal félreálltam, amikor odajön a profosz és durva hangon így szóló: — Akarnék ezzel itt beszélni!... (Mit Dem da.)

A profosz azt akarta, hogy gyalog tegyem meg az utat, de kéresemre végre megengedte, hogy költségesen kocsit vegyünk. Kilenc órakor érkezünk Möllersdorfbá. Miután az irodában elvégezték velem a formalitásokat, mindenemet elvették, fejembe nyomták a rabszipkát, — *Matic* alezredes, a feyház paranesnoka elé hurcoltak, aki nyugodt emberséggel figyelmeztetett a szabályok betartására.

— És hogy teltek napjai?

— Két évig minden munka nélkül életem nedves, dohos, barbár cellában. Reggelre levést kaptam, ebédre főzeléket kis hussal, vacsorára semmit. Ami maradékot vacsorára eltettem, azt csak titokban melegíthettem a bűzös petróleumlámpán, mert az étel fölmelegítéséért büntetés jár ki. De ettem, bár undorral, csak hogy életben maradjak.

— Nem volt szabad eleséget vásárolnia?

— Hetenként kétszer vehettem volna magamnak szalonnát, vaját, szivart stb., — *de nem volt mivel*. Két éven át egy krajcárom se volt, mindenemet Zágrábban elvették, nem tudtam ékszeremhez jutni, se pénzemhez, hiába írtam, folyamodtam, követeltem, sőt még azt se tudtam elérni, hogy panaszt tölhessek bíróság előtt.

— Hát a barátai?

— A barátaim?! — kacagott fel *Mattasich* keserűen, — uram, ezekkel tartoznak nekem és senkinek se jutott eszébe, hogy nyomoromban a saját pénzemből nekem valamit visszaadjon. El-

hagyott mindenki, szüleim is, -- lássa, itt van az *Agramer Zeitung* tegnapi száma, olvassa el szüleim nyilatkozatát.

A nyilatkozat így szól:

Tudomásukra hozzuk az érdekelteknek, hogy fűnk, illetve mostohaifűnk, *Mattasich Géza* adósságaiért sem kezességet, sem bármilyen fizetési kötelezettséget nem vállalunk.

Budapest, 1902. augusztus hó végén.

Gróf Keglevich Oszkárné,
szül. Mattasich Anna.
Gróf Keglevich Oszkár.

— Nem értem szüleimnek ezt a nyilatkozatát és visszaütöttem. Nem fordultam hozzájuk, semmi okuk so volt rá. Nincs adósságom, nem is lesz. Megérdemeltem-e ezt a kegyetlenséget, hogy most, amikor négy évi szenvedés után a börtönből kilépek, a szabadság küszöbén anyámnak kegyetlensége és szeretetlensége fogad? Különben is én fordultam el szüleimtől. Mikor anyám a börtönbe írt, hogy meglátogasson, azt feleltem: feleld el, hogy fiad volt, amint én elfeledtem, hogy anyám volt. Mostohaatyámmal, akivel különböző temperamentumunk miatt nem értettük meg egymást, végeztem. A dezadapció megtörtént, soha többé nem használom a Keglevich-nevet?

— És édesanyja?

— Anyámtól az fájt -- felelt lángoló keserűséggel -- hogy amikor a szegény fenséges asszonyt Loborba vittem az üldözések elől, -- Istenem, hát hová vihettek volna?! -- anyám rögtön ellávozt, ott hagyta a szerencsétlenségben és nem tette meg azt, amivel minden asszony egy boldogtalan asszonynak tartozik. -- Különben folytatam elbeszélésemet, ha nem tartja unalmasnak?!

— Az ön fogságáról oly kalandos hírek jártak be az egész világot, hogy nem mondhat el érdekesebbet, mint ha lefesti, amit Möllersdorf esztendőnkön át eltartak. Hogy bántak önnei?

— Helyzetem rettenetes volt. Képzelve el, figyemet kezdettől fogva a legnagyobb szenvedéllyel tárgyalták és mindenkit befolyásolt, hogy ügyemet félig-meddig udvarias ügynek nézték. A legbutább káplár kötelességének tartotta, hogy velem szemben a diplomatát játszsza. Mit nem mesélhetnék önnek! Durva, vagy a mi még veszedelmesebb, -- félműveltségű emberek, akik a dolgot meg se tudták érzésíteni, akik nem tudják respektálni a szerencsétlenséget, velem szemben diplomaták voltak! Ennek az volt a következménye, hogy velem mindig másként bántak, mint a többivel, az egész intézet, mint egy szem, rám volt irányítva, úgy éreztem, mintha rajtam feküdnek az egész feyház, az idegesség és nyugtalanság, amely közelemben és előttem mindenkit elfogott, engem is idegességgel és nyugtalansággal töltött el, -- gyötrelmes idegességgel. És sóvárogtam, bárha úgy bánnának velem, mint az utolsó rablőgyilkossal!...

— Milyen munkát kapott a harmadik esztendőben?

— Az irodába kerültem, ahol 1900. novemberétől 1901. júniusig voltam.

— Egyszer az a hír került a lapokba, hogy ön a kantinosnéval viszonyt kezdett, akinek az ura válópórt indított.

— A dolog így áll: A kantinosné, egy derék, becsületes, jó asszonyság csempészett számomra, de az ura is. A házaspár, amelynek házassága már régen kellemetlen, egyszer nagyon összeveszett és erre a férj, egy nagyzási hőbortban szenvedő volt rendőrnek, utat-módot talált, hogy engem, mint házasságtörőt és csempészt a minisztériumban denuncióljon. Hazugság. Lehetetlenség. Nem igaz.

— Nem kapott fegyelmi büntetést?

— Kétszer. Először 1901. november havában, amikor rajtakaptak, hogy egy levelet akartam kicsempészni.

— Kihéz?

— Azt nem mondok meg, felelt *Mattasich* halkán és lesütött szemmel maga elé meredve. -- Három évi kilógástalan magaviselet után rögtön tizenöt napi egyezt kaptam kemény fekvőhelylyel. -- A második fegyelmi esetem ez volt: *Dasinszky* képviselő február 8-iki interpellációja után oly

kegyetlen lett Möllersdorfbán a rendszer, hogy lehetetlen leírni. -- *Favel* tábornok és *Kilian* auditor-alezredes bizottsággal Möllersdorfbá jött vizsgálatot tartani. Cellámat maguk ezek a magasrangú katonák vizsgálták meg, engem kihallgattak, -- persze eredmény nélkül. *Dasinszky* interpellációja következtében nyugdíjazták *Matio* alezredest és parancsnokká *Schoenell* őrnagyot nevezték ki, aki kegyetlenséggel nehezedik a foglyok sorsára. Cellámra külön lakatot készíttetett és amikor egyszer öt szelet szalámit talált nálam, tiznapit sötét egyesre ítélte három koplaló nappal. Rémes volt.

Mattasich úgy beszélte el ezeket a dolgokat, minden harag és gyűlölet nélkül.

— Lássa pedig, mindenképpen azon voltam, hogy készséges, engedelmes rab legyek. Sohasem kértem semmit. Sohasem panaszkodtam. -- Elhallgatott egy ideig, majd így folytatta: -- Ezután már csak három hónapig tartott a szenvedésem. Tudom, hogy *Dasinszky* fellépésének köszönhetően szabadságomat. Nem ismerem. Sohasem beszéltem vele. De most várom, hogy hálával elmondhassam neki. Megkegyelmezésem körülményeit ismerik, most csak azt akarom mondani, hogy *sohasem kértem kegyelmet és hogy a kegyelmet minden feltétel nélkül kaptam.*

— Mit akar most tenni?

— Először az egészségemet akarom visszanyerni, -- látja, hogy szükségem van rá?

— Hát nem akarja bebizonyítani ártatlanságát?

— Itt nincs szó sem az én ártatlanságomról, sem az én bűnösségemről, pörös ügyemről mindent elhallgatok. Ez a törvény és pedig még mindig a törvény dolga és én az ügy felderítését minden rendelkezésemre álló törvényes eszközzel sürgetni fogom. Ha megtettem ezt a kötelességemet, örökre el akarom hagyni Ausztria-Magyarországot.

— Reméli, hogy még láthatja valamikor a fenséges asszonyt?

Mattasich ekkor elkomorlyodott és vonagló ajkkal így felelt:

— Aligha, de boldog lennék, ha elmondhatnám neki még egyszer az életben azt, hogy gyötrelmeimben a legnagyobb szenvedést nem önsorsom okozta, hanem a kétség kínja, vajjon mi lett ő belőle. De legboldogabb lennék, ha a fenséges asszonyt szabadnak és boldognak tudnám.

— Mindent tudott ön, ami ezalatt az idő alatt a fenséges asszonynyal történt?

— Lassan-lassan megtudtam újonnan beszállított raboktól; képzelteti, hogy mit éreztem...

* * *

Időközben beesteledett. Az Operaházban *Lohengrint* adták, de hiába hívtam a szerencsétlen férfit magammal a fényes csarnokba a zene enyhítő harmonijához.

— Nem, -- monda, -- pedig hogy szeretem *Lohengrint*! Sok ismerősöm lehet ott, és ha valaki csak rám néz, elvesztem nyugalmamat és kiűr rajtam az idegesség. Egész nap itthon vagyok, -- de elodálás után, ha úgy akarja, megvárom valahol...

Együtt esatangoltunk a Ringen éjjel, *Kärnthner-strassen*, a *Grabenen* és minden utcánk emlékeket ébresztett a hajdani ulánus-főhadnagy keblében, -- emlékeket, amelyek egy királylány szerelmének büszke fénye sugároz be. A *Wallfischstrasse*-ban a *Törley-pavillon* előtt megálltunk.

— Lássa, a szomszédházban a mezzanion volt a legénylakásom. Ott! -- Sokáig nézett fel az ablakokra. Egyszerre csak megszólalt mellettünk egy hang örömmel és férfias melegséggel:

— *Mattasich!*

Tiszt volt, rangját, fegyvernemét nem mondom meg, mert kikütanátnék és baja eshetnék. Kezet fogtak. Egymásra nézték.

— Senkise tart közülünk bűnösnek. Te szegény ördög, mit fogsz most csinálni? Szereted a lovakat? -- Majd hozzám fordult: -- Géza volt a legjobb lovas a hadseregben...

Mikor ismét kettesben voltunk *Mattasich* csillogó szemmel mélyzött:

— Óh a lovak! Mióta nem lovagoltam! Lássa, egy lovamnak köszönhetem, hogy a fen-

séges asszonynyal megismerkedtem. 1895-ben volt egy roppant makaos, nyakas, gonosz, ideges lovam. Mindennap a Prater-fasorban szelidítgettem, hiába... Egyszer kirohant velem a lovasok számára fenntartott fasorból, ki a kocsira. Ekkor jött fogatán a fenséges asszony, de én nem vettem észre. Utját elálltam. Ő pedig oda küldte lakóját, hogy az lovatam visszavezetni segítsen. Takarodjék innét, rivaltam a lakájra és ne avatkozzék bele, amibež semmi köze nincsen... Ekkor hangos női kacajt hallottam: a fenséges asszony volt! Így ismerkedtünk meg, minden egyéb hazugság, amit abbaziai toladokásomról stb. a lapok írtak. Ha az a gonosz paripa nincsen!...

Igen, ha az a gonosz paripa nem lett volna!

G-ly.

A mérsékelt égöv.

— *Jelenet.* —

A tanító: Józsi, állj fel.

Józsi (feláll):

A tanító: Milyen égöv alatt lakunk?

Józsi: Nem tudom.

A tanító: Nem? Hát majd én segítek, fiacskám. Van forró égöv, van hideg égöv és van mérsékelt égöv. Melyik alatt lakunk mi?

Józsi: Nem tudom.

A tanító: Ejnye, ejnye. Megint segítek fiacskám.

A forró égöv alatt mindig forróság van, a hideg alatt mindig fagy, a mérsékelt alatt pedig enyhe idő van. Nos?

Józsi: Nincs egy negyedik is?

A tanító: Nincs.

Józsi: Akkor maga egy svindler.

(Az osztály elsőrnyűködik.)

A tanító (akinek egy keles van a kezén és aki ezét nem veri meg Józsi): En jóságos ember vagyok, fiam, én megbocsátok azért, amit most mondtál. De meg kell magyaráznod.

Egy fű, hátul (sugva): Teee, a tanító kivéltel tesz.

Józsi: Megmagyarázom.

A tanító: Halljuk.

Józsi: Itten télen lefagy az ember füle és más télen meg a víz se fagy be. Itten nyáron meghalnak a katonák a melegből, más nyáron meg fűteni kell, mint az idén. Itten tavasszal ősz van, nyáron tél és augusztuson volt április. Egész télen nyár volt és júliusban október volt. Az istenkének valami régi, szakadt kalendáriuma lehet, azt leejtette a földre, aztán szétszórt és rosszul rakta össze. Ezért van most szeptember elején július középe. Tavaly karácsonykor husvét volt és az idén Szent Istvánkor karácsony. Meglátja, októberben augusztus lesz és novemberben december. Ez a legmérleketlenebb égöv az egész világon és ezt nevezi maga mérsékelt égövnek. Ez nem is égöv, ez egy rendetlen, siendrián hely, ez hideg is, meleg is, mindig akkor hideg, amikor melegnek kellene lennie és akkor meleg, amikor hidegnek kellene lennie. Az egész mérsékelt égöv-história egy közönséges csalás, egy svindli és aki azt meri állítani, hogy mi a mérsékelt égöv alatt lakunk, az egy közönséges svindler.

(Az osztály újra elsőrnyűködik.)

A tanító: Hm, hm.

Józsi: Mérsékelt? Pftuj!

A tanító: Ezért ma két óráig be maradsz zárva. *Józsi:* Azt nem bánom. De hogy ez itten mérsékelt égöv, azt mesélje a Szalma Jakabnak. Galleit megölték, mert azt mondta: Eppur si muove. En éppen így mondom: Eppur juszt se mérsékelt. En martir vagyok, de ez nem mérsékelt égöv. Juszt se, juszt se...

— o. —

SZINHÁZ, ZENE

** A Színész-Egyesület felvételi vizsgálatát. Az Országos Színész-Egyesületben ma indultak meg *Ditrió* Mór elnök vezetésével az ősi felvételi vizsgálatok. A kép, mely a szemlélt előbe tárul, ugyszólván öröktől fogva ugyanegy: egy csomó ifjú leány és fiatal ember, aki szertelen vágyat érez arra, hogy a színpadra jusson, megstromolja a Parnaszusra vezető utat, amely ezáltal a Színész-Egyesület meggyénén vág keresztül. A vizsgálat az egész napon keresztül folyt s holnap folytatják. A vizsgálat eredményét, annak lefolyta után, egyszerre adjuk közre, de átalánosságban már eleve is elmondhatunk annyit, hogy az e/ő nap valamelyes gazdagodását a

hazai színművészetnek nem igen jelenti. A délutáni vizsgálaton gróf Festetics Andor, a vidéki színészet felügyelője is jelen volt.

A Nemzeti Színházról. A Nemzeti Színházban holnap, kedden, Herczeg Ferenc színműve, *A dolovai nábob leánya* kerül színpadra. Vilma szerepében R. Maróthy Margittal. Szerdán Murai Károlynak vígjátékai kerül színpadra, melyeket az utóbbi években nem adtak elő: a *Virágakadás* Újháziával, Vizváriával, Ligeti Juliskával és Dezsővel és a *Muszárszerelme*, mely 1899. december 9-én került utolszor színpadra. Ezután Zsigmond szerepét először játszza Gál Annát Ligeti Juliskával, Sárkát, Vizvári Mariskával, Hét Pistát Rózsahegygyel. A többi szerepeket Gabányi, Hetényi, Helvey Laura, Újvázi, Dezső, Gyenes, Vizváriné játszzák.

A Fanchon asszony leánya reprizje. A Fanchon asszony leánya reprizje, a darab előkészületei miatt, a jövő hét elejére tűzte ki műsorra a Népszínház igazgatója s így a színház műsora is megváltozik olyképp, hogy szerdán Hervé operettje, a *Lili* kerül színpadra Hegyi Arankával a címszerepben; csütörtökön Serpente nagy sikert aratott operettjét, *Adam és Évá* adják, pénteken A cigánybáró, szombaton Faragó Jenő és Márkus Géza *Kim-Tu* című kínai látványossága, vasárnap este pedig Lukácsy Sándor rég nem adott színműve, *A vereshajú* kerül előadásra. Holnap, kedden este Sidney Jones egyik legnagyobb sikert aratott kínai daljátéka, a *San-Toy* kerül színpadra, amelynek ez lesz a Népszínházban a 86-ik előadása. A darab főszereplői: Kury Klára, Kápolnay Irén, Harmath Ilonka, Szirmai Kovács, Németh, Raskó, Tollagi, Újvári, Kiss és Szerdahelyi.

A Magyar Színház első premiéréje. A Magyar Színház első ujdonsága a *Sötét kamra* című francia bohóság lesz, amelyet Heltai Jenő dolgozott át magyarra. A *Deherre és Fropez* darabja sok komikus alakot, kacagató helyzetet és pajkos kedvet visz színpadra, s néhány válogatott, hatásos zeneszám is tarkítja. A *Sötét kamra* bemutatóját a jövő hét végére tervezi az igazgatóság.

Színházak megnyitása.

Budapest, szeptember 1.

Véget ért a mai estevel a színházak nyári szünete. A festett világ kéthónapos esőndjét munkja váltja fel. A megnyitó előadásokról alábbi tudósításaink adnak szót:

Nemzeti Színház.

A közönségnek volt miért eljőnie a színházba. Mindjárt az első estén viszonylatlathatá *Jászai Mari*, aztán volt új tag bemutatkozása és néhány szerepváltozás. Mindez *Vörösmarty* Mihály poétikus színdarabjában, a *Csongor és Tündében*, amelyet a múlt évben elevenített fel a Nemzeti Színház. Mai színházi viszonyaink között érthető, hogy szeptember e szején aligha díszkedhetik budapesti színház zsufolt nézőterét, de az a közönség, amely a *Csongor és Tündéhez* a pályókat és egyes helyeket lelérszben elfoglalta, szívesen látja ennek a poétikus és nemes tartalmu műnek a felújítását. *Jászai Mari* *Mirigy* szerepét ruházta fel az ő mélyesen karakterizáló művészetével, amely nyílt színen is meghozta neki mindjárt a megnyitó estén az elismerés erős nyilatkozásait. Mint új tag, T. Dellé Emma mutatkozott be *Lédér* szerepében. Új művészi ereje a Nemzeti Színháznak, de rég elismert és méltányolt kiváló tehetség és a budapesti közönségnek kedves ismerőse. Hogy meghívták az ország első színpadára, ez is csak az iránta való bizalom nagy tanúsága. Tapsal üdvözölték és élveztek kiválóan szép játékát. Először adta Balgát *Rózsahegy* Ilmát, Nagy Ibolya szerepét pedig Ligeti Juliska. Az ő páros szereplésük eleven pajkoságot és derűt jelentett. Mindenki örömmel és mosolyal fogadta jókedvtől áthatott jelenéseiket. Rózsahegyiről minden egyes alkalommal újra meg újra kitűnik, milyen jó nyeresége ő a színháznak. Új szereplő volt még F. Dömjén Rózsa, aki a beteg Török Irmat helyettesítette Tünde szerepében jó eredménnyel. A régi szereplő is mind friss kedvvel mutatkozott be, s meg kell említeni köztük Fái Szerénát, aki mint az Ejj személyesítője, hévvel szavalt. Csongort Pálfi adta.

Népszínház.

Mult évadjának legnagyobb sikerű darabjával, *As órnagy* uralt nyílt meg ma este a *Vigszínház* s úgy látszik, ez a *Mars-és Kerouli*-féle darab az ő szíves Labourdette órnagyával s minden utasarkon ének és flütyszóra jutott *Rózsabimbó és méh* románcával, azok közé a nagy vonzóerejű darabok közé jut, amelyek túlik egy saison röpke mulandóságát és belejutnak a következő évad irigylet halhatatlanságába. *As órnagy* uralt mindjárt az első este meglepő szép közönség került a *Vigszínházba*, amely újra hangos lett a jókedvű kacagástól, ami arra vall, hogy a szíves Labourdette előtt még jó egynehány-szor el fogják dudolni a rózsabimbóról és a méhről

példálódzó pikáns románcot. A megnyitó előadás különben a legpompásabban gördült; a *Vigszínház* kitűnő művészgárdája úgy játszott, mintha abba se hagyta volna a figyelmeztetése a saison tetőpontján sem különb, mint amilyen a mai megnyitón volt. *Hegedűs*, *Varsányi Irén*, *Nikó Lina*, *Topolcay*, *Szeremi*, *Vendrei*, *Góth*, *Tanai*, *Haraszhay Hermin*, *Nógrádi Jolán*, *Aranys Janka*, *Hegedűsné*, *Varga Anna* kedves és mutató volt. (M—s.)

Népszínház.

A Népszínház régi, jó lámpásai már kissé álmosan pislogtak a villamos fényhez szokott új Budapestben. De hogy ne legyen túlságosan gyors az átmenet, ami nem is ilik konzervatív intézetekhez hát egyelőre csak jóléle Auerékkel cserélték fel őket és ragyogóan világos volt minden: bejáró, színpad, nézőtér. A szezon pompás kilátásokkal indult, friss életkedvvel, sok közönséggel is, mely dolog ebben a rendetlen melegben. A mult évad legnagyobb sikerét, *Katalin* játszották a régi kitűnő szereposztással, pompás, mozgalmas előadásban, zajos hatások közepette is tehát. Az est és a szezon első nagy mozgása, lelkes, túladó öröme a közönség dédelgetett és ünnepeket kedveltjének, *Kury Klára* kisasszonynak szótól, aki virágos kedvben tért vissza pihenéséről, amelyet heteken át sok munka, még több diadal előzött meg a külföldön. Percekig zugott a taps mindjárt belépésekor, megújult azután minden jelenése után és a sok sűrű ismétlés következtében tizenegy óra felé járt, mire az előadás bevégeződött. Ez az alakítás is ma csodás volt gazdagságában és még gyarapodott is a dráma színész dolgában. A második felvonás nagy jelenése ma is szenzációként hatott. Nyílt jelenésben és a felvonások végén nagy és lelkes ünneplés és szép, színes virágok illatos özőne. Katalin cárnő személyesítőjét, *Hegyi Aranka* asszonyt is szíves, tapsal köszöntötte közönség és esthosszat öröme tellet e szép és nemes alakításban. Tapsban és virágban neki is része volt. *Németh* széles jó kedvvel játszott. Az előadás mindvégig eleven, temperamentumos.

TUDOMÁNY, IRODALOM

Gyulai Pál.

Szegény-e a magyar szótár, hogy Gyulai Pálról, mikor megváltik a katedrájától, azt mondjuk és írjuk, hogy: nyugalomba vonul? Nyugalomba vonulhat ebben az országban egypár száz ezer ember: tanár, bíró, orvos, kereskedő, miniszter. De Gyulai Pál nem tud nyugalomba vonulni. Az ember önmaga elől nem szökhetik biztos helyre. Temperamentumunk leselkedik ránk, mikor az ágyunkba fekszünk, elfújuk a gyertyát s azt hisszük, hogy: no most egyedül vagyunk. A temperamentum az egyetlen, amit magával visz az ember a legnagyobb nyilvánosság elől s nem utóközi lo még akkor sem, mikor a fürdőkádba ül. Víz le nem mossa, gőz föl nem szárítja. Az ember árnyéka meg a temperamentuma az, amitől soha senki még meg nem szabadult.

Gyulai Pál pedig otthaghatja az egyetemi katedráját, de a temperamentuma nem hagyja ott Gyulai Pált. Ennélfogva Gyulai Pál nem tud nyugalomba vonulni, ha akar sem.

Erről a vasakaratu emberről minden indokolt görömbaságok és indokolatlan görömbaságok közt soha sem mondtak igazságtalanabb dolgot, mint mikor arval vádolták, hogy konzervatív ember s hogy a konzervatív hajlandóságát kivitte az életbe, az irodalomba s a katedrájára. Most, mikor nyugalomba vonul, lehetetlen elképzelni nyugalomban s senki sem tudja elhinni róla, hogy már ő ezentul nem fog perlekedni másokkal. Ez az örökös mozgás, a harci kedvnek kiapadhatlan forrása, amelyet szívében hord, az akció szeretete, amely mindig jellemezte, nem fér össze konzervatív hajlandóságu lelkekkel s a maradi emberek természetának egyik lényeges fejezete az, amely a suba alatt való munkálkodásról szól. Gyulai Pál páncélban járt, parittyával dolgozott s nem is kavicsot tért belé, hanem egész téglával dobált arra, akit meg akart kövezni. Szép, férfias harcot folytatott, melyekben volt tűz, volt bátorság, volt vakmerőség és tudás. Volt ben-

rük sokszor igazságtalanság is, kiméletlenség is, de a háborut nem lehet az apácák szelidségével vezetni. De vezetett háborukat és folyton a háborukat vezette. A harc volt az eleme s a harcok eredménye mindig az új fajták kiválása. Ha a konzervatív szerepkört töltötte is be Gyulai Pál, mégis csak úgy játszott, hogy a harmadik felvonás végén a fiataljag ellentállása győzött felette. Ő volt a kiváltója annak a nagy fejrőldeknek, amely Magyarország irodalmát európaivá tette, mert erős ellentállása erős ellenfeleket teremtet.

Talán időszerűtlen is ma, hogy a kritikus érdemeit lássuk meg Gyulai Pálban. Bizonyos, hogy a magyar Parnasszus hemzsegő békáit, a féltéhetségeket továbbra is üldözni fogja azzal a bravurral, amelylyel hosszu pályáján üldözte. Ez a bravours üldözés nagyon hasonlított a huszár-attakhoz. Bátor volt, nyílt, erős és temperamentumos. Magyar nemzeti karakter látszott benne s mert így szeretett verekedni Gyulai Pál, mindig lenyerte azokat, akik fleuretrel verekedtek a magyarsággért és a művészetért s azt hitte, hogy még most is úgy van, mint volt régen, hogy a hatváaszt nem lehet kivédni semmitféle fegyverrel.

Talán még most is hiszi s bizonyos, hogy nem egy mesteri hatváaszt fogunk látni tőle, miattal nyugalomban lesz. Nem is a harcost látjuk ma benne, hanem a magyar kultúra nagyérdemű munkását, aki előtt az egész ország nagy tisztelettel hajtja meg fejét. Erős nemzeti érzést és hevülő fajszeretetet plántált tanítványai lelkébe, akik szertevitték Gyulai Pál tanításait országunk iskoláiba s gyermekeink lelke tüzet fogott czeztől a tanításoktól. A nemzeti irodalom megismerésének szükségét senki úgy és annyi nemes hevülettel nem hangoztatta még mint ő s egyetemi katedráján lángolóbb szóval senki sem hirdette szükségét az irodalom nemzeti irányának, mint Gyulai Pál. Vitázhatnak felette esztétikusok, hogy szabadott-e, kellett-e? Lehetnek olyan vélemények, melyek a művészetből minden politikai tendenciát, tehát a nemzeti tendenciákat is száműzik. Gyulai Pál azok közé az emberek közé tartozik még, akik rendületlen hittel hirdetik, hogy a művészetnek nincs célja és nincs tartalma, ha nem a hazafiság és a nemzeti érzés szolgálatában művelik. Es az ő tanári pályáján talán igaza is volt. Iskoláinkban ezt kell hirdetni és mindennap ezerszer kell elmondani ezt. A művészet, mint kultúrtenyező Magyarországon csak így bír értékkel a nép, a tömegek, a százazrek számára. A kiváltságosok, akik az emberi társadalom jóvendőbeli nagy álmait szövik, ám keressenek gyönyört az abszolult művészetgyönyörűségeiben. De a nemzet tanítóinak, Gyulai Pál iskolájának tradícióit kell folytatniok. A nyugalomba vonuló öreg urnak utóljára hát egy ponton mégis győznie kellett. Világos, józan elméje, amely első sorban magyar, erre a politikai háttérre irányította minden erejét s ezért marad halhatatlan. Az erős nemzeti érzések korszaka hozta közénk s amit ez a korszak kivivott, azt őrizte, védte, tanította, hirdette szüntelen. Ezért nagy ő s ezért kell szomoruan néznie minden magyar-nak arra a katedrára, melyről most visszavonult.

G—a.

MŰVÉSZET

□ **Mátyás király szobra.** Kolozsvártól jelentik A millénium óta nem volt Magyarországon olyan nagyszabású ünnepély, amilyenek a Mátyás király szobor leleplezése igérkezik. Ez a nemzeti emlékmű már 1896-ban azok közé volt felvéve, amelyeket az ország ezeréves multja díszesége alakjainak állít. Így történt, hogy a szobor alapkövetéle ünnepét annak idején maga a kormány rendezte s azon ő *Felsége* is képviselte magát. Az október 12-ére kitűzött leleplezési ünnepélynek is maga *Szék* Kálmán miniszterelnök az intézője s a helyi rendező-bizottság az ő utasításai értelmében jár el. Kolozsvár közönsége pártatlan lelkesedéssel készül ő felségét fogadni, aki

még májusban megígérte, hogy résztvevő az ünnepélyen. A város mindent megtesz, hogy Mátyás király emlékünnepén méltóan hódoljon a nagy nemzeti király legalkotmányosabb utódjának. Kolozsvárral együtt érez az egész ország, amelynek minden része képviselteti magát az ünnepélyen. A helyi rendező-bizottság eddigelle huszezer idegen részvételére számít.

□ **Vajda Zsigmond festőiskolája.** Vajda Zsigmond, a kiváló festőművész e hó tizenötödikén nyitja meg festőiskoláját, az ugynevezett öole libret, melyben élő modellek után való rajzolásban és festésben gyakorolják magukat naponta évfolygok és férfiak. A kitűnő iskola most harmadik évfolyamába lépve, eddigi tradíciójához híven, bizonyára ez idén is hasznos szolgálatot fog tenni a művészeti és műveltségi képzés fejlesztése körül. A beiratkozások szeptember első napjaiban kezdődnek, a művész Munkásy-utca 14. szám alatt levő atelierjében.

Nyilttér.

Egyéves önkéntesek
legjobban és legelőcsöbben szereshetik be felszereléseiket az előnyösen ismert

BLUM ÉS TÁRSA

szerb királyi és József főherceg udvari szállítóial
Budapest, **Sütő-utca 2.**

50 fillérért
50.000
korona ért. nyerhető a
Pozsonyi Kiállítási Sorsjáték
Szeptember 21-iki húzása.
Sorejegyek darabonként 50 fillérért mindenütt kaphatók. Megrendeléseket a pénz előleges befizetése ellenében pontosan esztől a
KIALLITÁSI SORSJÁTÉK IRODA
Budapest, V., Mátyás-utca 16. szám.

Weiner és Grünbaum Budapest, Váci-u. 2.

Egyéves önkéntesek
részre a legelőcsöbben és legelőtársabban kézzel az egyenruhában felszerelést, részre ktdl díjtalanul árjegyzéket.
Egyéves önkéntesek
részre sorozást és áthelyezést kérvényintést díjtalanul küld.
Egyéves önkéntesek
részre minden katonai ügyben ad díjtalanul felvilágosítást.
Egyéves önkéntesek
részre nyabban kisdótt "Egyenruházati Kézikönyv" című könyvét díjtalanul küldi.
Weiner és Grünbaum Budapest, Váci-u. 2.

Diskrét betegségek először gyógyító-intézet Budapest, Teréz-kört 44.
Dr. Mitzger Tivadar
L. emelet.
személyes vezetés alatt, nyitva egész nap. Elismert kiváló gyógyhatású modern intézet ideg-, neml., vérébetegségek és gyengeségi állapotok, impotencia gyökeres gyógyítására. Tapasztalt radikális és gyors eredmények felvétel, honorárium teljes gyógyulás után fizetendő. Prospektus és levelekre értesítési díjmentesen küld az intézet.

(Az e rovat alatt közlőtteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

SPORT

.. **Az Urkoosok Szövetkezete** sikeresnek ígérkező meetingje szeptember 8., 11. és 14-én fog lefolyni az Erzsébet királyné-utján fekvő ügetőversenypályán. A training javában folyik már, az Urkoosok Szövetkezetének igazgatósága az ügető-ügy népszerűsítése érdekében nyilvánossá tette a traininget, melyet bárki végignézhet a reggeli óráktól kezdve.

.. **Alag.** Budapest és Bécs között egy kis szünet lesz a teliverek nagy küzdelmeiben. De aki vesztetni akar, annak nyitva áll az urlovasok holnap megkezdődő alagi meetingje, melyre jelöltjeink:

- I. Campillé — Lator.
- II. Mravik ist. — Néha-néha.
- III. Mravik ist.
- IV. Csizio — Füle.
- V. Felicitás — Fakati.
- VI. Mand — Náci.

.. **Az alagi lövésznek eredményét** leg hamarabb és legmegbízhatóbban a Telefon Hírmondó utján tudhatják meg az érdeklődők, mert a Hírmondó kiküldött tudósítójának telefonjelentései alapján közvetlenül az egyes versenyek lefutása után két futamonként részletes tudósítást olvastat fel a versenyek eredményéről. A lövészverseny eredmények felolvasására, melynek összeredményét már hat óra tájban felolvasatja a beszélő újság, kétszázszáz riasdójjal hívja fel az előfizetők figyelmét a Telefon Hírmondó.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **Vádatározat a soproni bank ügyében.**
Sopronból táviratozzák, hogy az ottani törvényszék vádatározása ma határozott a bukott bank tisztviselőinek büntígyében. A vádatározás *Prohászka Artur* könyvelőt család bukás büntetésben való részesség, *Wrhowszki Gyula* pénztáros 119 rendbeli sikkasztás büntetésben való bűnrészség és 9 család büntette miatt, az igazgatósági és felügyelő-bizottsági tagokat pedig család bukás vétsége miatt vád alá helyezte.

§§ **A körmeneti botrány.** Gyorsan közeledek befejezéséhez *Mocsári* tanítónak az ügye. A királyi ügyész — mint *Körmenről* jelentik — már elkészítette a vádiratot, amely nemskára a törvényszék elé kerül. Hír szerint az ügyész *Knaute Rezső* igazgatóval szemben a vádat eljeltette. Az igazgató ellen a fegyelmi eljárás még folyamatban van s annak befejeztig állásától felüggesztve maradt. Az bizonyos, hogy bármiként dőljön is el az ügye, *Körmenről* el fogják helyezni. Epp így áthelyeztik *Farkas Iván* Zsigmond tanárt és nejét *Harsány Mária*t is, akik a botrányos üzemeket föderítették.

TÁVIRATOK

Pretoria, szeptember 1. *Milner* augusztus 29-ikén rendeletet bocsátott ki, amely szerint minden leendő bennszülött férfi 50 franknyi fejadót tartozik évenként fizetni. Azt hiszik, hogy ez az intézkedés hozzá fog járulni a munkakérdés megoldásához.

Konstantinápoly, szeptember 1. Orosz részről tagadják a portá az áthajózásra kért engedelmet formálisan megtagadta. Tárgyalások vannak folyamatban ebben az ügyben és orosz részről a *Nadesda* bolgár torpedójelző esetére hivatkoznak, amely ugyanolyan körülmények között főszerelés nélkül kereskedelmi lobogó alatt 1898 novemberben átmant a tengerszorosokon.

A francia kulturharo.

Bourgnon, szeptember 1. A barcos-émlék tegnapi leleplezése után adott diszebeden *Andrés* hadügyminiszter a következő beszédet mondotta:

A republikanus nemzet nevében el akarom köszönteni a francia munkásokat. Meg akarom nekik mondani, hogy a kabineteknek egy tagja sem fél a közösen elválat munkáért való felelősségtől. A kormányunk eltökélt szándéka, hogy a munkásokat kiragadja annak a nevelésnek a befolyása alól, amely csak ártalmára lehet a szellemi és anyagi szabadságnak. A nevelésnek tisztán világának kell lenni, ha nem akarjuk, hogy a köztársaság műve kárt valjon. Az első lépéseket ebben az irányban megtették barátaim: *Milner* and a sztrájkjog szabályozásával és *Waldeck-Rousseau* az egyesületi törvényvel.

A bűnbánó Jameson.

Fokváros, szeptember 1. *Dr. Jameson* a parlament legutolsó ülésében tartott szűzbeszédében nyilatkozott a boer köztársaságokba tett betöréséről. Azt mondta, hogy ez "az utdatos menet" rossz fogás volt, de bűnbánatot tett s azt hiszi, hogy a dolgot okos emberek már elefejtették.

Vasuti szerencsétlenség.

New-York, szeptember 1. *A Southern-vasuton* *Berry* mellett (Alabama államban) egy vonat kicsiklott. A vonatvezető és mintegy 25 bennszülött utas életét vesztette, a mozdonyvezető és a fűtő súlyosan összeeggett, 25 utas megsobesült.

A venezuelai forradalom.

New-York, szeptember 1. *Willemstad*ból táviratozzák: Hivatalosan megerősítik, hogy augusztus 29-én Okumare közelében 550 venezuelai katona a főkelőkhöz pártolt és *Castillo* tábornokot fogolyként magával vitte a főkelők táborába. *Los Teques* közelében a főkelők megverték 600 katonát, akik *Carracas* és *Valencia* között a német vasut forgalmának helyreállításán fáradoztak. *Los Teques* is a főkelők hatalmában van.

Közigazdasági távirat.

Buenos-Ayres, szeptember 1. A mezőgazdaság és az állattenyésztés az állandó szárazság következtében válságos helyzetbe jutott. A lentermés nagy veszedelemben forog. A gabonában nagy kárt tesz a vízhiány. Sok kerületben a legelők egészen elhagyottak. Az állat-állomány nagyon rossz karban van.

A BUDAPESTI NAPLÓ telefonja.

Szerkesztőség 56—12
Kiadóhivatal 54—39

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

Kossuth sirja.

Költözö csalóagny száll a tenger felett.
Köszönti a tavaszt: „Üdvözlégy, kikelet!
Átröpütem sok, sok idegen országban,
De virág nyílását alig-alig látom.

Fojtkelet kidugták, nézegettek máskor,
Mint kíváncsi lányok a feltámadáskor.
Hova tetted őket, annyi szép virágod?
Tán csupasz homlokkal hagyód a világot?*

..Ne vádoljon engem a te kicsi szájad,
Van elég virágom! Ámde ne csodáldjad,
Hogyha természetből most csak itt-ott szednek:
Elvittem a javát a magyar nemzetnek!

Magyar földre vittem, magyaroknak adtam.
Magyarok koszorút fonnak szakadatlan,
Es mint a zarandok, ki a búcsút járja,
Ügy veszik, úgy teszik a Kossuth sirjára!*

„A Kossuth sirjára? Én is oda szállok!
Üdvösségem lesz az, hogyha rátalálok!
Megdacoem meg a közelgő telet,
S hamarabb megjövök, kedves tavasz, veled!

Dalt mondok majd, — szebbet nem hall az a határ,
Mert ki tud olyan dalt, mint a szabad madár?
Fájdalmas lesz, gyötrő, mint a halottalanság,
Édes, mint a remény, szép, mint a szabadság!

Dalom addig eped, dalom addig árad,
Mig áttöri ott a súlyos kriptá-zárát,
S mint az olvadt balzsam, úgy hat le az ének...
Ó mondd, hol a sirja? Hol találok én meg?*

„Megmondom madárakám! Majd ha látsz egy helyet,
Hol a legnagyobb is hódolva hajt lejt,
Hol tédre borúla sír a bánatos nép,
S úgy ejt ki egy nevet, mintha imádkoznék...

Ott, hol nincs hatalma a sötét halálnak,
Ott, ahol az ifjak férfiakká válnak,
És a gyöngye agok újra ifjak lesznek,
S agóik, ifjak együtt fogadalmat tesznek...

Ott, ahol az özeget megenyhihi búját,
A hová menyasszony viszi koszorúját,
A hová az anyák szent csoportba gyűnek,
Mert akik ett járnak, hős fűtnek szűnek...

Ott, ahol annyi áldás száll és olvad egybe,
Hogy a légben mintha tömjénfüst lebegne;
Hol őrt állnak éjjel a halott honvédek,
Aik egykor hazát, szabadságot védtek...

Ott, hol a Dicsőség, táblával kezében,
Ragyog angyalként ül isteni szépen,
S tündöklő betűkkel legszebb lapját írja:
Az a fényes, szent hely, az a Kossuth sirja!”

Ábrányi Emil.

Olvasóink közül sokan kérnek tőlünk szavazásra alkalmas verset a Kossuth-ünnepségekre. Közöljük ezért *Ábrányi Emil* e gyönyörű s az ünnepi alkalomhoz méltó ódáját.

R. Pozsony. *Dr. Hans Landsberg* ismert kritikuss hosszabb tanulmányt írt *Friedrich Nietzsche* und die deutsche Literatur címen. Tehetséges ifju hívők s hatalmas elleneltek erejét és tudását foglalkoztatták sokáig s foglalkoztatják ma is az oly szomoró véget ért modern apostol kinyilatkoztatásai. A személye és tanai körül támadt s még most is nagy erővel folyó küzdelmet ismerteti a nevezett munka, világosan s könnyen áttekinthetően. A mű *Herman Seemann's* Nachfolgernél jelent meg *Lipszében* s meghozható bármely könyveskereskedő által.

L. J. (Jelenet.) Nem közlölhető.

R. Gy. Kecskemét. Megjelent annak idején.

B. G. Kalocsa. Köszönjük, el vagyunk látva.

Napirend.

Napár. Kedd, szeptember 2. — Római katolikus: *Jusztus* pk. — Protestáns: *Jusztus*. — Görög-orosz: (augusztus 20.) *Sámuel*. — Zsidó: *Ab. 30.* *Rosch Chodes*. — Nap két: 5 óra 5 percek. — Nyugszik: 6 óra 21 percek. — Hold két: 5 óra 15 percek reggel. — Nyugszik: 6 óra 11 percek este. — Ujhold 6 óra 20 percek délelőtt.

A miniszterek nem fogadják.

Nemzeti Szalon állandó kiállítása (Ferenciek-tere 9. sz.) d. e. 9 óratól este 6-ig. Belépődíj 50 fillér.

Nemzeti Múzeum. Ásványtár, nyitva van délelőtt 9 óratól délután 1 óráig. — Többi tárai 1 korona belépődíjjal tekinthető meg.

Teknőslégy Iparmúzeum. Nyitva délelőtt 9—1 óráig.

Mezőgazdasági Múzeum (Kerepesi-ut 72. sz.) délelőtt 9-től 1 óráig.

A földtani intézet múzeuma (Stefánia-ut 14.) nyitva d. e. 10—1-ig.

Múzeumi könyvtár d. e. 9—1 óráig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 óratól 12-ig d. u. 3—8-ig.

Mentőegyesület helyiségei a Markó- és Sólom-utca sarkán, reggel 8 óratól este 6-ig.

Egyetemi füvészkert az Üllői-uton délelőtt 7 óratól 12 óráig és d. u. 2 óratól 7 óráig.

KÜLÖNFÉLÉK

Legédesb hangjait ...

— Martin. —

Legédesb hangjait a csalóány
Csak éjjelen zengi,
Ha zajtalan az erdei magány,
S nem hallja senki, senki.

S az a legédesb csak a lány előtt,
Mit titkon ejt csák ajka,
Mit meg nem hallanak lesekedők —
Csak egyedül sohajta.

S lantom legédesb éneke a rím
Mely csak lelkemben alszik,
De a járókelőknek ajkain
Sohol, sohol se hallszik.

Radó Antal.

Saint-Pierre végnapjai.

Saint-Pierre romjai felett újabban megint háborog a rémséges Peleé vulkán, épp a napokban érkeztek erről hírek. S ugyanezen időben átkerültek Európába a saint-pierrei *Les Colonies* című újság legutolsó számainak a katasztrófia előzményeiről szóló tudósításai. Becsesek ezek a lapok, amelyeket Mac Grail, a Dirre angol hadihajó káplánja szerzett meg. A szerkesztőség tagjai is mind odaveszték s így ennek az újságnak a közleményei megbízható kiegészítő részét teszik a rombolás szomorú képerő szerzett följegyzéseknek és fényképfelvételeknek. Ezekből a tudósításokból az is kiténik, hogy a lap egy hétig nem vett tudomást a veszedelemtől, nyilván azért, hogy ne nyugtalanítsa a város közönségét. A Peleé április 25-én kezdett nyugtalanodni s az újság május 5-éjén mindössze ennyit írt:

„St.-Pierreből sokan azt állítják, hogy tegnapelőtt délután két és három óra között különféle időmegrendüléseket éreztek.”

Másodikán, noha előtte való napon hamueső volt Precheur városban, a szerkesztőség jelzi, hogy a Torna- és Lövész-Egyesület kirándulást rendez a Peleé-hegyre május 4-én s a lap biztatja olvasóit, hogy minél többen vegyenek részt a kiránduláson, mert olyan látványosságot élveznek, aminőben még aligha volt részük és „sokáig kellemesen fognak megemlékezni a Peleé-hegyről.” A kirándulás azonban elmaradt, mert nem lehetett a kráter közelébe jutni. És a május 3-iki számban már arról is beszámol a lap, hogy ugy látszik, komoly kitörés lesz. Festi a füstölögő kráter szépségeit, de már azt is jelenti, hogy nagy az ijedelem Saint-Pierreből és a közeli helységekből. A félnélkebbek istennek ajánlják lelküket s menekülők is akadnak. Ugyanez a szám éjeli kitörésről is ad

hírt. Nagy hamueső, az izgalom már nagy. Az öreg emberek az 1851-iki kitörésre gondolnak, a fiatalabb generáció gyönyörködik a hatalmas látványban.

Május 4-ikén az üzeneteket kinyitották, de sokan rögtön be is zártak. Mindenfelől menekülők érkeznek a városba. Mary atya kinyitotta éjjel a templomot, ahol sokan meggyóntak és megáldoztak. A tenger vize feketé. Ha a hamu a gyöpetet is elfedi, mi lesz a marhákkal? kérdik mindenféle aggóddá. Minél többet vásárolnak a piacon a behozott zöldségből, mert bajos lesz az élelmezés. Az újság közli az 1851-iki kitörés hivatalos jelentését, s ezzel nyugtatja meg a közönséget hogy nem lesz baj. Harmincezer ember menekülhetett volna meg még ekkor, ha sejtí a veszedelmet.

Május 5-ikén a lap első kolumnáján még válsztásokról van szó, s csak az oldal végén szinte lap tölételkül van egy leírás. A vulkán kitörése cím alatt „Romain Julien ur — írja a lap — a kitörés előtt tíz nappal járt a kráternél. A hegy oszosa okorsüveghez hasonlít; ennek a tetején van a négyzetes, 30 méter hosszú és 20 méter széles nyílás. Ebben a nagy üsben feketé, aszfalthoz hasonló anyag forrott; a láva felületén nagy hólyagok képződtek, amelyekből, mikor szétpattantak, vizgöz tört ki.”

Azontúl mind nagyobb izgalomról adnak hírt a tudósítások. A másnapi számban:

Éjjel 12 óra 55 percek a tenger vagy száz méternyire visszahúzódott s aztán a partra kiöntött. Az izgalom óriás, a lég tele van a nők és gyermekek jajgatásával. A kikötőben levő vitorlások zátonyra jutottak. A Guérin-tele okorgyarátt a tenger árja elmosta. Sok halálesetet is jelentenek.

Másnap a Guérin-gyár pusztulását részletesen leírja egy újság.

A gyáros családjának a Száraz-patak áradása miatt ajánlották, hogy meneküljön, de Guérin nem hitte, hogy veszedelem fenyegeti. Annyit mégis megiet, hogy a jachtját egy másik hajóval együtt a tenger partján levő gyár elé állította, hogy az utolsó percben is menekülhessen. Egy ültetvénynek a felügyelője a reggelinél jelentette neki, hogy láva közeledik. Guérin a feleségével, gyerekeivel s cselédeivel a tengerpart felé futott, a jacht gépéze és az ültetvény fölügyelője azonban a házban maradt, hogy meg egyet-mást csomagoljon. Guérinek a tengerparton elérte és eltemette az égő láva, a másik három ember személtárára. A láva után árvíz és földcsuszamlás következett, mely a gyárat elsöpörte s a hajókat elsüllyesztte. A lakosság izgalma óriásira nőtt; a nők olyanok voltak, mintha az örültekházából szabadultak volna ki. Mindenki a hegyekre menekült legértékesebb holmijával.

A virágzó okorültetvény helyét forró láva-tenger foglalta el. A okorgyár épületei közül csak a kémény látszott ki, mely meggörbült, mint a pisai torony. A lávárteret vastagságának legalább hat méternek kellett lennie.

A május 5. és 6-dika közötti éjszakán sötétségben maradt St.-Pierre városa, mert a világos lámpák sehogysen gyuladtak meg, bár mi hiba sem volt a készülékekben. A város lakossága „csak félszimmel

aludt” ezen az éjszakán. Két óra tájon folytonos, menyörgéshez hasonló robaj hallatszott. Voltak azonban, akik tréálkoztak a dojong s az utcán járó-kelő, megrémült lakosságra lekiálítottak ablakokból:

— Nem tudunk aludni, ha a vulkán olyan jól alszik, hogy még hortyog is!

Május 7-ikén az újság még mindig azt hirdette, hogy a várost nem fenyegeti veszedelem. Az újság s számában azonban már megvallja, hogy április 27-ikén a Peleé hegyen új kráter keletkezett. Landes, a st.-pierrei liceum tanára elmondja, hogy a Blanche-patak már 6-ikén ötször akkorára áradt, mint a mekkora a legnagyobb vizállás idején szokott lenni s ötven tonna sziáklátat is görgetett. A Morné Lénárd tővénel Landes új hasadékok látott a hegyen. Landes szerint St.-Pierret semmiesetre sem fenyegeti nagyobb veszedelem, mint Nápolyt s a tanár emlékezteti a közönséget arra, hogy Pompeji lakossága is megrémült a katasztrófától, mert alig néhány ember tetemét találták a romok között.

A st.-pierrei újság utolsó száma, mely a katasztrófia előtt való jelent meg, ezt írja:

A városból menekülők száma nőttön nő; tömördek ember gyalogmenekül s a Girard-társaság hajói mindig zsutolva indulnak Fort de Franceba. Rendesen nyolovan ember szokott utazni egy-egy hajón, most meg háromszáznál is több. Megvalljuk, hogy mi ezt a nagy rémületet nem értjük. Hol van biztosabb hely, mint St.-Pierre? Bolond tévedés azt hinni, hogy Fort de Franceban nagyobb a biztonság, s erre figyelmeztetjük olvasóinkat.

Másnap jött a rémsé kitörés, a halál, a végítélet.

† A sah a fogorvosnál. A perzsa sahnak Párisban hirtelen megfájdult egy foga. Nagyvezére tanácsára el is ment egy párisi fogorvoshoz, aki hajlongva fogadta vendégét és végül megkérte, hogy foglaljon helyet karosszékeében. A sah gyanakodva ült le az operációs székbe s hosszas habozás után kinyitotta a száját. A fogorvos eleinte ujjaival tapogatta meg a nap fiának fájós fogát, de utóbb kiszedte műszereit és megmutatta a sahnak ragyogó acélgöögöt, furót és egyéb műszereit. Perzsia uralkodójának sehogysen tetszett a készülődés s a kinzó szerszámoktól annyira megijedt, hogy fogfájása hirtelen megszűnt. Ekkor kijelentette, hogy nem huzatja ki az odvas fogát, ellenben nagyon kíváncsi az orvos művészetére, tehát mutassa be tudományát kísérőinek egészséges fogain. Midőn a kísérő tagjai meghallották a sah kíváncsiságát, egymástán ellillantak a fogorvos szobájából s csak a nagyvezér maradt a sah oldala mellett, akinek mar valamennyi ioga kihullott. Az uralkodó szerülött bosszankodott, majd érdemrendet akasztott a hajongó fogorvos mellére és haragosan távozott.

† A fátol megadóztatása. Adót vetettek ki már a cillinderre, tükrös szekrényekre, a biciklire, a levegőre és így tovább. Franciaország Creuse departementjában a la courtinei község mindez adónekemeken tultt s adót vetett ki a fátolra. Határozatot terjesztett a lótanácsához ebben az értelemben, azzal a

REGÉNY

SZEGÉNY EMBEREK.

(Foma Gorgyjejev).

Írta: GORKIJ MAXIM.

(64)

Egyszer egy félig ittas ember panaszkodott Fomának az életéről. Kicsiny, alacsony, kiszáradt emberke volt, ijedt, zavaros szemekkel, borotváltlan arccal, rövid kabátban s virító nyakkendővel. Szomorúan pislogott, fülei ijedten mozogtak s lassu hangja mindig rogegett.

— Már mindenfélét megpróbáltam. Mindenhez hozzáfogtam s úgy dolgoztam, mint a bivaly. De az élet éltört, elpusztított. Elvesztettem a türelmemet. Aztán ivásnak adtam magamat. Erzem, hogy belepusztulok. De ez az egyetlen utam!

— Ostoba! — mondta Foma megvetően. Minek akartál valami lenni? Mindent úgy kell hagyni, ahogy van. Féltre kellett volna menned az utból s onnan kellett volna kilesned, hogy hol a helyed s úgy törhettél volna a célod felé.

— Nem értem — mondta az emberke, miközben rövidre nyírt szőlgétes fejével integetett. Foma elégedetten mosolygott.

— Hát hogyan is érthetnéd?
— Nem, tudja azt hiszem, hogy akinek — az Isten azt rendelte, hogy ...

— Oh! Az életet nem az Isten, hanem az emberek rendezik be — pattantotta ki Foma s aztán maga is bámult vakmerő szavain. Az emberke oldalról nézett rá s ijedten összekuporodott.

— Adott-e az Isten észet? — kérdezte Foma, mikor zavarát legyőzte.
— Persze ... azaz hogy adott annyit, amennyire ilyen magamfajta emberkének szüksége van.
— Nos hát! Nincs jogod, hogy egy szemernyivel is többet kérj, mint amennyit kaptál. Rendezd az életet orvval az észszel s az Isten majd

ítél feletted. Mindnyájan az ő szolgái vagyunk s mindnyájan egyenlőképpen szolgáink nekí a magunk helyén. Érted?

Gyakran megtörtént, hogy Foma olyant mondott, amitől aztán maga is megijedt, de ami mégis megnövesztette önbizalmát. Vakmerő, váratlan gondolatok voltak ezek, melyek hirtelen egy lobbantól föl, mint a lág s mintha Foma benyomásait olvasztották volna ki agyvejeje kohójából. Nem egyszer figyelte meg önmagán, hogy rosszabbul és színtelenebbül közölte másokkal azt, amit kigondolt, mint azt, ami hirtelen támadt szívében.

Foma úgy élt, mintha valami feneketlen, rettenetes pocsolóyan kellene végigmennie, félve, hogy piszkoba és sárba lép, miközben Majakin, kigyóhoz hasonlóan, száraz, biztos helyeken csuszik s a messzeségből figyelni Foma életét.

A Fomával való beszélgetés után Majakin haragosan, komoran tért házába. Szeme lángolt s úgy érezte, mintha egész lelke kifeszített hur lenne. Arca most még kisebbnek, ráncosabbnak látszott s mikor Ljuba megpillantotta, azt hitte, hogy atya súlyos beteg, csak erőt vesz magán, nehogy mások is észrevegyék. A máskor hallgató őreg most idegesen szaladgált a szobákban s leánya kérdéseire rövid, szakgatott mondatokban válaszolt.

Utóljára is így szólt:
— Hagyjál békét! Látod, hogy nincs kedvem a beszélgetésre.

Ljuba sajnálta, mikor észrevette, hogy zöldes, éles szemében olyan nagy szomorúság van. Kötelességének tartotta, hogy megkérdezze bánata felől s mikor az asztalhoz ült, hirtelen melléje lépett, kezét a vállára tette s barátságosan mondta, miközben aróba pillantott:

— Atyám! Nomde rosszul érzi magát? Ritkán szokott enyelegni, de mindig jól esett az őregnek, aki ilyenkor ellágyult s bár nem viszonozta, mindig megértette. A vállát vonogatta, letolta Ljuba kezét s így szólt:
— Menj, menj, lányom!

Ljuba nem ment. Egyre a szemébe nézett s bánatosan kérdezte:

— Atyám! Miért beszélsz velem így, mintha gyermek volnék?

— Mert felnőt vagy, de nem érett. Ez az, amit mondhatok. Ugy! Menj, ülj le és egyél!

Ljuba elment, szólanul ült le atya elé s szomorúan harapdálta ajkát. Majakin, szokása ellenére, nagyon lassan evett, sokáig kavargatta levesét s figyelmesen nézett a tányérjába.

— Ha a te veréb eszed megértén atyád gondolatait — mondotta egyszerűen, miközben sipoló sóhajtott hallatott.

Ljuba eldobta a kanalát s majdnem sirva fakadt, mikor így szólt:

— Miért sért meg? Hisz látja, hogy egyedül vagyok. Mindig egyedül! Hisz érti, hogy milyen nehéz az életem s soha egy jó szót nem szól hozzám. Maga sem beszélsz velem, maga is magányosan él; magának is nehéz az élet. Maga ...

— No, most Bileam szamara is megszólalt — mondta az őreg mosolyogva. No! Hát tovább!

— Nagyon büszke a bölcseségére!

— Hát még?

— Nincs jól így. Ez nagyon fáj nekem.

Miért taszit el magától. Magán kívül nincsen senkim a világon.

Könnyek gyűltek a szemébe, Majakin észrevette s összerázkódott.

— Ha nem volnál lány! — kiáltotta. — Ha annyi eszed volna ... mint például Poszadnica Marjának ... Oh Ljuba! Oh! Akkor mindenkire fűtyülnék, Fomára is. No, ne bójj!

Ljuba a szemét törölte:

— Hát mi történt Fomával?

— Forradalmár! ... Haha! Azt mondja: vegyétek el az egész vagyonomat, csak engem hagyjatok szabadon. A korcsmában akarja megmennteni a lelke üdvösségét. Ez jutott most eszébe Fomuskának.

(Folytatása következik.)

Table with 2 columns: Item (e.g., Aprilisi buza 1903.) and Price (e.g., 6.98-6.99-6.96).

Köttelett: Zab észre 5,77, tengeri szeptember-októberre 5,70, rozs tavaszra 6,49-6,51, repce augusztus-szeptemberre 10,65-10,75, buza észre 6,89-6,91, rozs észre 6,20 koronán.

A bécsi értéktőzsde.

Az előzősde barátságos hangulatban indult meg. A déli tőzsde szilárd. Zárlat élénk.

Bécs, szeptember 1. (Magyar értékek sárlata.) 4 1/2%-os aranyjárdék 121.15. Írszat és szegedi kölcsön sorsjegy 162.25. Magyar vasút kölcsön estében...

Bécs, szeptember 1. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a záratok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 689.60.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, szeptember 1. (Társai tudósít.) A mai tőzsde megnyitáskor folytatódott a tegnapi tőzsdén mutatkozott emelkedés.

Berlin, szeptember 1. (Zárlat.) 4 1/2%-os papírjárdék 103.75. Elbavölgyi vasút 153.90. Kassa-oderbergi vasút...

Berlin, szeptember 1. (A Budapesti Napló tudósítójának távirati.) Bécs 1902-03. 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 102.20.

Páris, szeptember 1. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasút 4 1/2%-os osztrák aranyjárdék 101.40.

Frankfurt, szeptember 1. (Zárlat.) 4 1/2%-os papírjárdék 102.20. 4 1/2%-os osztrák aranyjárdék 103.80.

4 1/2%-os magyar aranyjárdék 102.25. Osztrák hitelrészvény 216.80. Osztrák-magyar államvasút 154.10.

Frankfurt, szeptember 1. (A Budapesti Napló tudósítójának távirati.) Arólyások januára. Aszt forgalom Osztrák hitelrészvény 216.80.

Hamburg, szeptember 1. (Zárlat.) 4 1/2%-os ezüstjárdék 102.-. 1866. sorsjegy. Déli vasút 18.75.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Szeptember 1. A sertésüzlet irányzata: élénk. A sertés sertések ára: I. A Magyarországi sertés sertés Oreg nehéz (paronkint 400 kilogramm terjedő súlyban) 104-106 fillérg.

Sertés létszám 1902. aug. 30. napján volt készlet 45 408 darab. 1902. aug. 31. napján felhagyott 846 darab.

Időjelzés.

Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. Budapest, szeptember 1.

Az alacsony levegőnyomás (északnyugati Európa határait) a magas pedig Északkeleten, meg Magyarország felett tartózkodik.

Ésők, helyenként zivatarokkal előfordultak Angliában, Német- és Franciaország partvidékén.

Küldetés: Meleg és száraz idő várható.

Vizálias.

Table with columns: Name, Weight, Price, Name, Weight, Price. Lists various types of fish and their market prices.

Déli egy órákor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Table with 2 columns: Item (e.g., Októberi buza 1902.) and Price (e.g., 6.64-6.65).

A budapesti értéktőzsde.

A mai tőzsde nyugodt irányzattal nyílt meg és az árfolyamok alig változtak, később azonban kedvezőbb külföldi jelentésekre Osztrák hitelrészvények szilárdultak és Rimamurányi vasműrészvények élénk kereslet mellett 450 K.-val emelkedtek.

Előzősde. Osztrák hitelrészvény 686.-686.75. Magyar hitelrészvény 733.50-737.25.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Magyar Hitelbank részvény 738.50-738.-, Leszámlaóbank részvény 463.60.

A déli záróárakat maradt: Osztrák hitelrészvény 639.-, Magyar hitelrészvény 737.50.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonszerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzet: Herezmag: lucerna magyar korona, vörös aprószemű korona, vörös erdélyi korona.

A bécsi gabontőzsde.

Bécs, szeptember 1. (A Budapesti Napló telefonjelentése.)

Magyarország legnagyobb cipő- és csizma-gyára. A munkások sokasága és túlnomlott áruárak miatt arra kéri, hogy a raktáron lévő 20.000 pár eszmet 2 évi irásbeli jótállás mellett adják át...

Most jelent meg! Latin-magyar Zsebszótár középiskolák számára. Szerkesztette: SCHMIDT JOZSEF. I. rész: Latin-magyar. II. rész: Magyar-latin.

Üzletnagyobbítás. miatt az összes raktáron lévő nyári cipők majlen felszállított áron kaphatók. Nem pazarlás ez, mert így eladható államiak, mert így előcsinált jutalmat enélkül kifizethető...

Színházak, szórakozó helyek.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Kedd, 1902. szeptember hó 2-án.
A dolovai nábob lánya.
Színmű 5 felv. Herczeg Ferencről.

Személyek:
Jób Sándor Egressy Loránt Derső
Vilma Maróthy Hadapród Nádya B.
Domaházin Szacsayné Morin báró Hetényi
Szentirmai Gyenes Szklabonyai Mészáros
Janka Alszeghy Merlin ügyvédje Faludi
Tarján Császár Jób ügyvédje Abonyi

Kezdeté 7 1/2 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.
Kedd, 1902. szeptember hó 2-án.
Az órnagy ur.
Bobozát 3 felvonásban. Írták Mars és Kéroul. Fordította Heltai Jenő.

Személyek:
Montgiron Fenyvesi Michu Gyözö
Labourdette Hegedűs Dingois Vendrei
Fréville Tanay Malozet Szerényi
Champeaux Góth Paulette Varsányi
Moulard Tapolczai Héloise Nikó
Bardinet Rómszéki Dingoisné Haraszthy

Kezdeté 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.
Kedd, 1902. szeptember hó 2-án.
San-Toy.
Kínai daljáték 3 felvonás. Írták Edward Morton. Harry Greenbank és Adrian Ross. Fordították Fái J. Béla és Makai Emil. Zenéjét szerz. Sidney Jones.

Személyek:
George Proston Tollagi Jung-Si Tallián
Poppy, leánya Harmath Mi-Kui Margitai
Bobbie, fia Raskó Szin Szöllösi
Dudley Kápolnai Pin-Szing Váradi
Yen-Ho Németh Hui-Kiang Szécsi
San-Toy Küry Su-Ju Kaposi
Csu-Li Kovács Kínai császár Ujvári
Benson Szirmai Szing-Hi Szordahelyi

Kezdeté 7 1/2 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.
Kedd, 1902. szeptember hó 2-án.
Fifin.
Operett 3 felvonásban. Írta és zenéjét szerzte dr. Schwimmer Aurél.

Személyek:
Pitkins Sziklai Hopkins Mátrai
Mary Lányi A felesége Söllő
Harry Farkas A leánya Mezei
Turtle Sam Giréth Kitty Tomcsányi
Michel Palásthy Brown Delli
Fifin Szlestej Betty Janics[?]

Kezdeté 7 1/2 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.
Kedd, 1902. szeptember hó 2-án.
Déliabók hazája.
Írta Lovász János.

Kezdeté 7 1/2 óraker.

FOVÁROSI NYARI SZÍNHÁZ.
Kedd, 1902. szeptember hó 2-án.
A tévedt nő.
Opera 4 felvonásban.

Kezdeté 7 óraker.

VÁROSLIGETI NYARI SZÍNHÁZ.
Kedd, 1902. szeptember hó 2-án.
A három kívánság.
Vig operett 3 felvonásban. Zenéjét szerzte Ziehrer Magyarosította Dr. Beldi Izor.

Kezdeté 7 1/2 óraker.

VIII. ker. Zene-Conservatorium
Van szerencsém a t. szülők értesíteni, hogy intézetemben József-körút 51. (Baross-utca mellett) a beiratkozás napoktól 10-1 és 3-6 óráig tartanak.
Tandij havi 10 kor. Beiratási díj nincs.
Felvételre részére esti tanfolyam.
Prospektust készségesen küldök.
Takács Jakab igazgató.

FŐVÁROSI ORFEUM
Waldmann Imre igazgató
Nagymező-utca 17.

Ma:
Linden Liserl
operett-szabott és az
uj programm!
Kezdeté 8 óraker.

A félkerben reggel 5 óráig Vörös Elek előnyzenekara.

Keleti-kávész
Baross-tér 14.
Ma és mindennap a Londonból hazaérkezett szabadkai **Pege Károly** zenekara **Török Pista** cimbalomművész közreműködésével hangversenyez.

Ős-Budavára.
Nyitva esti 6 órától reggeli 4 óráig.
Remek, egészen új variété-műsor.
Jean Stroober
The original Beirott's
Steinhardt
50 tagu, kitűnő egyenruhás zenekar.
Lovard és számos más szórakozás.
Belépődíj 60 fillér. Gyermekek 20 fillér.
Kedvezményes jegyek minden tiszteletben.

Beiratások
Somogyi Mór tanár és zongoraművész által megkezdett okt. zenetanár igazgatósága alatt álló **Conservatoriumban**
VII. Erzsébet-körút 44. szám.
Zongora, ének, hegedű, cimbalom és az összes tanácsokra beiratások naponta 9-6-ig eszközölhetők.
Tandij zongora, hegedű stb. felsőbb oszt. 14 kor. alsóbb osztályok havi 10 kor. ének 20 kor.

BUTOR
részletfizetésre
Schwarz Lipót és Testvére
kártyamester és butorkereskedő butorházában
Budapest, VII., Hársfa-utca 37. sz.
Fizetési feltételek:
100 kor.-tól 200 koronáig havi részlet --- 10 kor
200 --- 300 --- 15 ---
300 --- 500 --- 20 ---
Kiszámlázás után 15% csomagolási díj. Képes árnyékot 90 fillér fizetésű, mely összeg az árnyékokért visszatérítik.

Az ujjann körülbelül 2000 látogatónak berendezett **Rémi-Mulató** dísztermeiben Király-utca 71. sz.
Vendégszereplő előadás.
Előzetes jelentés.
Budapest székesfőváros és környéke nagyrészt lakosságának becses tudomásra hozták, hogy a világhírű, különlegességében egyedülálló **KONTINENTÁL SZÍNHÁZ**

vendégszereplő-előadásokat
Szombaton, szeptember hó 6-án **megnyitó díszelőadás.**
A kiváló gazdag, mesés díszlet fölszerelt fantasztikus válnak magában foglalja a misztika és csodavilágunk Budapestén még nem látott, Schenk igazgató saját és egyedülálló kitalálvány remekét. Víz tüntetőképek, mesés kiállításban, vaktól fényben ragyogó és csillagos éjszaki székocutak művészeti csoportosítása.

Acies des Transformations
világnyomosságú átalakítások.
Szecessziós ország
hírneves mesterek óriási képei ből rendezett élművek tára
La Roland Rok Hills
Az ábrány. misztikus állatcsofák.
Szellemek és kísértetek előlézése. Kínai arányjátékok.
Az illúziók palotájában.
Mesterségesen elő emberek színháza.
Arab színpadok és kigyóhívők.
Utazás az Indiai varáskertekben. Mindor, mint mindenütt, úgy itt is a nagy kőszög és főképp a csatások általános érdekűségét fogja fölteni. Kiváló tiszteltet az igazgatóság.

Lähne-féle tan- és nevelő-intézet
SOPRONBAN
Fennállásának 50. éve.
Teljes főgymnasium, 6 reálosztály és elemi iskola.
Bizonyítványai államéremnyesek. Felvessz új növendékeket a 6-11 éves korig. Egyéni nevelés és tanítás! Szigorú feltételek és ellenőrzés! Egészéges felvétel, a városon kívüli kertek között! Mindennemű felvilágosítással készségesen szolgál az igazgatóság.

HOLLANDI
életbiztosító részvénytársaság (Algemeene Maatschappij van Levensverzekering in Lijfrente)
BUDAPEST,
VIII., Kerpesi-ut I,
(A nemzeti színház bérházában)
1900. év végeig 215 millió korona biztosítás kötetett
Referenciákat a magyar Általános Hitelbank ad.

Kivonat a díjtáblázatokról	
A tőke elhalmozás alkalmával fizetendő	A tőke 20 év után vagy időelőtt elhalmozás alkalmával azonnal fizetendő
25 1.80 34 2.30 43 3.16 52 4.66 25 4.11 34 4.22 43 4.56	26 1.84 35 2.38 44 3.30 53 4.88 26 4.12 35 4.24 44 4.61
27 1.88 36 2.46 45 3.44 54 5.12 27 4.13 36 4.27 45 4.67	28 1.93 37 2.54 46 3.59 55 5.37 28 4.14 37 4.30 46 4.76
29 1.98 38 2.63 47 3.73 56 5.64 29 4.15 38 4.33 47 4.84	30 2.03 39 2.72 48 3.91 57 5.93 30 4.16 39 4.36 48 4.99
31 2.09 40 2.82 49 4.08 58 6.24 31 4.17 40 4.39 49 5.02	32 2.14 41 2.94 50 4.26 59 6.57 32 4.18 41 4.45 50 5.10
33 2.23 42 3.04 51 4.45 60 6.97 33 4.20 42 4.60	

Színházak heti műsora.

Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház	Urania színház
Szerda Virágfakadás Huszárszerelme	Az órnagy ur	Adam és Éva	Lotti ezredesi	Déliabók hazája
Csütörtök Bánk bán	Az órnagy ur	Lili	Herkules munkái	Déliabók hazája
Péntek Lilliomfi	A tolmács	Cigánybáró	A svihákok	Déliabók hazája
Szombat A proletárok	A tolmács	Fanchon asszony leánya	A svihákok	Déliabók hazája
d. u. Vasárnap este	A tolmács	Fanchon asszony leánya	A postás fia és a huga	Déliabók hazája

„LE DÉLICE“
A szivarka egyszer meggyújtva mindvégig ég.
Legjobb Vergé **szivarkapapír.**
Legkedveltebb Vergé **szivarkahüvely.**
Minden dohánytípusában kapható.

As „ATHENAEUM“ irodalmi és nyomdai részvénytársulat kiadásában megjelenő:
Köszöntő-könyv.
Írták
Lunkel Henrik és Roboz Andor.
Ára kötve szines borítékkal 1 korona 40 fillér.
Fartalmat verses köszöntőket gyűjtöttek össze, mindörökké emlékeztető alkalmakra, szülőkhez nagy szülőkhez, mindenféle rokonhoz, barátokhoz, ismerősökhöz, tanítóhoz stb.
Kapható a kiadó-társulatnál Budapest, VII. Kerpesi-utca 54. szám, és minden könyvkereskedésben.

Magyar kir. Államvadászat. Öntözésügyi Szekred. 23088. 1902. szám. III.
Pályázati hirdetmény.
A Széchenyi Államiason megválasztott pályázatra a vendégszereplő előadások pályázat hirdetői. A bérlet felvételére néve 1902. évi december hó 1-én veszi kezdetét és legkésőbb 1903. évi január hó 1-én lezár. A pályázat kiadását a pályázati díj 1000 forinttal rendelkezőknek kell fizetniük. A pályázati díj 1000 forinttal rendelkezőknek kell fizetniük. A pályázati díj 1000 forinttal rendelkezőknek kell fizetniük.

